

LEF VERKIEZINGSMANIFEST

Dit is onze visie voor Nederland over 25 jaar. Inclusief tussenstapjes hoe we dat bereiken en betalen. Zo simpel dat zelfs een vijfjarige het kan begrijpen. Want zo moeilijk is het niet om een betere wereld te creëren. En het is wel zo fijn als iedereen de wereld mag vormgeven.

Met LEF wordt het leven leuker!

LEF strijdt voor zeggenschap, gelijkwaardigheid en gerechtigheid voor de nieuwe generatie. Want jongeren worden op allerlei vlakken achtergesteld. Maar als we de cirkel groter maken en goed luisteren profiteert iedereen daarvan. LEF maakt de ideeën van de nieuwe generatie beschikbaar. We voegen iets toe wat de rest niet heeft; de blik van onderop. Jongeren kijken letterlijk anders naar de wereld door de positie van onze ogen. We bezitten talenten die andere generaties niet bezitten; onbevangenheid, denken buiten de gebaande paden, durven risico te nemen en fouten te maken. Kinderen zijn significant beter in [fantasierijk denken](#) en [structuren bouwen](#). Wanneer jongeren aanwezig zijn heeft dat ook een positieve impact op volwassenen. De sfeer wordt anders en de besluiten meer toekomstgericht.

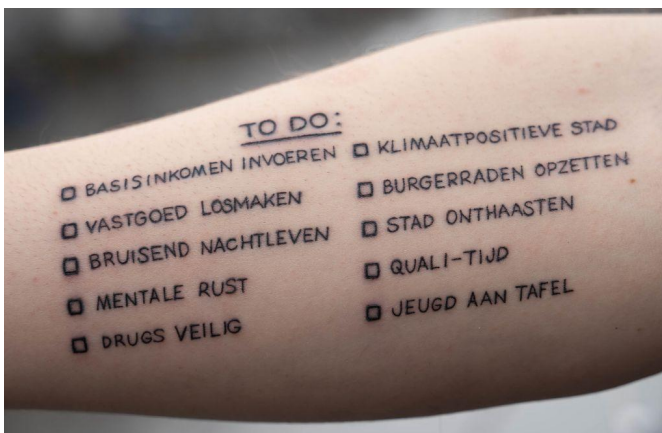
Het is tijd voor jongeren, het is tijd voor LEF

Onze speerpunten?

- Kwijtschelding van alle studieschulden (eenmalig €25 miljard)
- Gratis OV voor iedereen (€5 miljard jaarlijks)
- Leegstandboetes en onteigening leegstaande panden en kavels (Break Even)
- Afschaffing jeugdloon en 'werkervaringsplekken' (extra inkomen = extra bestedingen)
- Deltaplan Klimaat terug naar 0 graden (5% norm van budget: ± 20 miljard jaarlijks)
- Nationaal zorgfonds, einde wachtlijsten (€380 miljoen besparing vanwege non profit)

Laten we geschiedenis schrijven. LEF is het meervoud van Leven.

PS: Heb je ideeën of aanvullingen? Deel ze! We zijn altijd benieuwd hoe we jullie belang het beste kunnen behartigen. Stuur een DM of mail ons op info@lef.nl).

PPS: Korter en bondiger dan de tattoo van onze lijsttrekker Daniël kunnen we het niet maken!

Inhoudsopgave

1. Wonen & Leven
2. Klimaat & Energie
3. Onderwijs & Stufi
4. Economie / Welvaart
5. Loon & Werk & ZZZ
6. Gezondheid & Zorg
7. Jongeren & Gezinszorg
8. Sociaal Contact
9. Feminisme
10. Diversiteit
11. Democratie
12. Cultuur
13. Natuur / ecologie
14. Recht / veiligheid
15. Migratie
16. Internationaal
17. Mobiliteit
18. Onthaasting
19. Tech + Privacy
20. Ondernemen

Is het LEF of niet?!

1. Wonen & leven. (Marcus & Daniël)

Wonen is een recht, geen beleggingsobject. Dat vraagt om radicale actie. Na jarenlange privatisering is het tijd dat de woningvoorraad er weer is voor ons. niet voor speculanten en pandjesbazen. LEF wil meer aandacht voor duurzaam, sociaal en levensloopbestendig wonen. (perfect)

Betaalbaar wonen via huurplafond

De maximale huur wordt vastgezet en waar mogelijk verlaagd zodat speculatie afneemt. Leegstand wordt beboet en de gemeente ontwikkelt een kosteloze kamerbemiddelingstool zodat iedereen evenveel kans maakt. De gemeente richt een eigen coöperatie op zonder winstoogmerk.

Referendum over percentage woonlasten van inkomen

De woonlasten zijn de afgelopen jaren gestegen van 15% naar rond de 30% of soms zelfs de helft van het inkomen. Huizen zijn twee keer zoveel waard geworden terwijl er niet twee keer zoveel mensen zijn. Oftewel, eigenaren zitten op rozen, huurders zijn de klos. We doorprikken de vastgoedbubbel en

Mix generaties tegen eenzaamheid

We creëren sociale cohesie door gemeenschappen te bouwen en niet alleen bakstenen. We stoppen met de verdichting die leidt tot een anonieme stad. Elke groep moet zich thuis kunnen voelen in de stad, maar niet iedereen hoeft er te wonen. Investeer in de provincie!

Klimaatbestendig bouwen

Huizen worden niet langer onder NAP in risicogebied gebouwd. De polder zakt dieper weg en de zeespiegel stijgt. We moeten meer land opgeven aan waterbuffers, de polder wordt misschien zelfs zee.

Leegstand beboeten (of onteigening)

bedrijven verplichting tot leegstandsbeheer na een half jaar,

als ze dit niet willen betalen ze extreme boetes

Kraken (na 2 jaar) weer toegestaan

Kopen; wonen. Wanneer je een huis koopt moet je hierin wonen,
het verbieden om hier kamers voor te maken voor verhuur verhuren

De hoeveelheid vastgoed per individu mogelijk limiteren

Nadruk op collectieve woonvormen

(en intergenerationeel)

Streven naar 15% Coöperatief wonen /

leeftijd diverse hofjes bouwen (zonder winstoogmerk) (voorrang wanneer je groot huis achterlaat)

Fiscale stimulering doorstroom voor levensbestendig wonen / passend woningaanbod

het stimuleren van plekken voor tiny houses (veel bedrijfsterreinen staan leeg) (ruimte die “niet benut” wordt)

Huisvesting:

Introductie:

De wooncrisis is rampzalig. Velen moeten -plannen en levensdoelen uitstellen door gebrek aan geschikte woonruimte, (juridisch) onzekerheid in contracten, en geen perspectief op lang verblijf gezien veel contracten van tijdelijk aard zijn.

Ook de wooncrisis richt direct financiële schade aan huurders die onredelijke hoge huurprijzen moeten betalen.

In ons verkiezingsprogramma kiest LEF nadrukkelijk voor sociale huurwoningen en democratisering van huisvesting. Ook wil LEF het huren van sociale huurwoning uit het slechte daglicht halen.

LEF is immers bewust dat er meerdere groepen verschillende belangen - soms vergelijkbaars en soms haaks tegenover elkaar - in deze wooncrisis hebben. In ieder geval wil LEF een daadwerkelijk debat aanwakkeren en meerdere groepen hierin betrekken en daarom wil LEF dat de plaatselijke bevolking middels bindende referenda ook keuzes gaat maken om het heft in deze wooncrisis te nemen.

Hieronder leest u wat onze voorstellen zijn:

1) Financieel en fiscaal:

A) Hypotheekrenteaf trek

Volledig afschaf van de hypotheekrenteaf trek. Het willen en kunnen kopen is een individueel doel en daarom is het niet wenselijk dat niet-bezitters indirect via belastinggeld meebetalen aan fiscale privileges van de bezittende klasse.

B) Startersleningen

Bij voorkeur wil LEF de starterslening volledig afschaffen. Wederom is het niet wenselijk dat de huurders en de gemeenschap over het algemeen het privé bezit bekostigen en faciliteren door middel van de starterslening.

In dat geval wil LEF op twee manieren dit doel concretiseren.

Ten eerste Institutionele aansturing en krimpen van het geld dat aan de startersleningen verstrekt mag worden.

Ten tweede plaatselijke bindende referenda waarbij de inwoners van de respectievelijke woonplaatsen mogen beslissen of hun gemeente wel of geen starterslening mag verstrekken. Deze referenda zal plaatsvinden in de gemeentes die de starterslening aanbieden.

C) Verhuurhypotheek

Ook in deze wooncrisis hebben financiële instellingen duidelijk aandeel aan deze crisis en LEF durft te stellen dat financiële instellingen ook profiteren van de wooncrisis. Daarom wil LEF een grondig onderzoek naar de rol van banken (o.a. vermogensbeheerders en private banking) in relatie tot de (on)betaalbaarheid van woning en de kunstmatige verhoging van huizenprijzen.

Ook pleit LEF voor een parlementaire enquête en ook bestuurders van banken in de Tweede Kamer te verhoren en verduidelijken waarom banken deze financiële producten aan de bezittende klassen verstrekt.

LEF wenst ook een verbod op de verhuurhypotheek. In ieder geval een tijdelijk verbod van 7 jaar.

Toerisme:

Overtoerisme is een plaatselijk probleem in sommige (grote) steden waarbij de populariteit van toeristische plaatsen komt de lokale inwoners ten slechte uit. In deze passage hebben we voorstellen om toerisme te ontmoedigen zodat open den duur hotels, B&B, en andere toeristische installaties (waaronder hostels) tot woonruimtes omgebouwd kunnen worden.

Door een hoog toeristenaantal wordt de schaarste ruimte gebruikt voor toeristische accommodaties en ook woningen worden via AirBnB verhuurd waardoor particulieren eerder voor toeristen kiezen dan lokale inwoners.

Onze voorstellen:

1) Twee-systeem:

LEF wil een quotum aan maximale toegestane bedden toepassen. LEF erkent dat (over)toerisme is niet per se een probleem dat overal hetzelfde is. Daarom kiest LEF voor een twee-systeem. Het is een simpelsysteem, namelijk hoe hoger het aantal toeristen per duizend inwoners in combinatie met wachttijd voor een sociale huurwoning zal er een drempel vastgesteld worden. Als woonplaatsen komen onder dat drempel te kiezen is dit systeem niet van toepassing.

Voor woonplaatsen van het aantal toeristen per duizend inwoners hoog is en lange wachttijd voor sociale huurwoning komt er een plaatselijke verbod voor het (om)bouwen van gebouwen tot toeristische accommodaties. Daarnaast zal er binnen het Rijksvastgoedbedrijf

een afdeling opgetuigd worden om zelf in kaart te brengen waar deze toeristische accommodaties gevestigd zijn om eigenaren en investeerders te overtuigen om deze gebouwen tot woonruimte te maken.

2) Pied-à-terre:

Het hebben van een *pied-à-terre* belemmert velen om toegang tot een een fatsoenlijke zelfstandige woonruimte te hebben - hetzij middels huren of kopen -. Zowel worden grote steden als kleine woonplaatsen geteisterd door de aanwezig van de *pied-à-terres*. Bij voorkeur zou LEF een tijdelijk 7 jaar verbod op het aanschaffen van een *pied-à-terre*, maar daar wil LEF dat plaatselijke bewoners door middel van een bindend referendum zelf kunnen kiezen of hun gemeente een algeheel verbod op *pied-à-terres* stelt of aanschaf van *pied-à-terre* onder specifieke voorwaarden.

Ook wilt LEF dat er een openbare nationale registratiesysteem komt voor de *pied-à-terres*. Dit lijkt ons noodzakelijk gezien hebben veel bewoners werkelijk geen idee wie er naast hen woont. Tevens durft LEF te stellen dat *pied-à-terres* ook een negatieve bijdrage leveren wat betreft gemeenschapsvorming en -zin. Gezien bevinden de eigenaren van *pied-à-terres* nauwelijks in deze woningen en wordt niet permanent bewoond.

3) Leegstand:

A) Nationale kaart

Leegstand is een hardnekkig probleem als er een plaatselijk mensen moeizaam een sociale huurwoning kunnen krijgen. Daarom wilt LEF een nationaal registratiesysteem voor lege gebouwen die langer dan 6 maanden leegstaan. Deze register zal openbaar zijn en daarmee kunnen ambtenaren, lokale gemeenteraden in gesprek met eigenaren van deze gebouwen kunnen gaan in de loop van de tijd deze woonruimte weer in gebruik te nemen en bij voorkeur bestempelt tot woonruimte.

B) Leegstandsboete:

Er zal een plaatselijke boete komen voor gebouwen die in ieder geval langer dan 365 kalenderdagen leegstaan. De boete zal zo zijn. 0,5% van de woz-waarde van de woning keer het aantal jaar wachttijd voor een sociale huurwoning. Vanaf 730 kalenderdagen neemt het boetebedrag met 10% ten opzichte van het bedrag van het voorafgaande periode van 365 dagen.

4) Overheidsgebouwen

Het valt ons op dat de overheid - daarmee het rijk, de provincies en gemeentes - stilletjes vastgoed verkopen. Hoewel kan iedereen op het internet zien waar de overheid vastgoed in etalage zet, zijn velen niet ervan bewust hoeveel vastgoed privatiseer de overheid doorgang tijdens deze woningcrisis. Dit is wat ons betreft een doorn in het oog.

Daarom wilt LEF dat de overheid voor een periode van 7 jaar géén vastgoed meer en als er gebouwen en grond wordt afgestoten dat deze rechtsstreeks aan woningen corporaties overhevelt worden er snel sociale huurwoningen gerealiseerd kan worden. In ieder geval mogen private partijen in deze periode géén vastgoed van de overheid aanschaffen.

Wederom zal binnen het Rijksvastgoedbedrijf een speciale afdelingen opgetuigd worden om dat overheidsvastgoed snel te herbestempelen voor sociale huurwoningen.

5) Sociale huurwoningen

Door dwalingen van bestuurders en politieke keuzes zijn huurders van sociale huurwoningen in het slechte daglicht te komen staan en daarom bestaat er een schijnbeeld - maar diesalniettemin met stigmatiserende effecten - dat huurders van sociale huurwoningen zielepoten zijn en minder aan de samenleving bijdragen dan huizeigenaren. Het is tijd om sociale huurwoningen weer in het zonnige daglicht te zetten.

Afschaf van inkomensgrens:

Iedere Nederlandse staatsburgers en bewoners met een verblijfstatus zou aanspraak op een sociale huurwoningen mogen maken ongeachte diens inkomen. Dus rijken zouden er ook in sociale huurwoningen mogen wonen. LEF wilt af van sociale huurwoningen als een conditionele voorziening. Dus LEF wilt voor een volledige universalisering van sociale huurwoningen.

Nationale woningnet

LEF wil een bundeling van alle systemen van Woningnetten. Daarom zal Woningnet een nationaal systeem worden zodat iedere Nederlandse staatsburgers en bewoners met een geldige verblijfstitel kan daadwerkelijk kiezen waar die zou er mogen wonen.

Uiteraard blijven de plaatselijke wachttijden hetzelfde, maar met het verschil dat gebruikers van woningnet wel op woningen kunnen reageren in andere regio's.

Nationale systeem voor woningruil

De leden van onze commissie hebben geconstateerd dat een woningruil nogal beperkt is. Huurders moeten zelf een advertentie plaatsen, woningcorporaties kunnen het dwarsbommen indien de huurder in kwestie een andere wederpartij gevonden heeft. Daarom moet er snel een nationale systeem waarbij huurders en geïntereesders een advertentie kunnen verplaatsen indien ze van woningen willen ruilen.

Eigen sociale huurwoning kopen.

Huurders van een sociale huurwoningen moeten in staat kunnen zijn om eigen sociale huurwoningen kunnen kopen. Indien de huurder in kwestie financieel in staat is om de eigen sociale huurwoning te kopen, zouden woningcorporaties dat kunnen faciliteren.

Verbod aan verkoop van institutionele partijen In het afgelopen drie decennia is het aandeel qua sociale huurwoningen in Nederland gedaald. Deze trend wilt LEF terugdraaien, daarom wat LEF betreft mogen woningcorporates voor 7 jaar geen vastgoed aan private partijen - in dat geval institutionele partijen - niet verkopen.

Om het aandeel aan sociale huurwoningen te laten vergroten wil LEF dat woningcorporaties zelf bestaande woningen mogen kopen zodat het voorraad sneller groeit.

2. Klimaat en energie. (Daniël & Jeroen)

Over 25 jaar heeft Nederland

Het is belangrijk om een realistisch klimaatbeleid te omarmen, onze wereld schreeuwt om deze hulp, het is een plek die nu onze zorg nodig heeft, waar we nog oneindig lang van willen kunnen genieten en waar uitbuiting van dieren, natuur en mensen geen plek meer verdient.

Hoezo genoeg nemen met 1.5e grad opwarming van de aarde?

LEF wil dat we alle vervuiling door onze voorouders schoonmaken en uit de lucht halen. Wij willen dat gletsjers behouden blijven, dat we kunnen wintersporten, een Elfstedetocht rijden. We zitten nu op 1,3 graden opwarming en vinden de hitte al ondraaglijk. Als we de doelen niet scherp genoeg stellen en een zwak compromis naleven gaan we geen plezierige toekomst tegemoet.

Afschaffing fossiele subsidies (+37,5 miljard)

Bedrijven die de aarde vernielen krijgen geen cent staatsteun meer. Geen belastingvoordelen, iedereen draagt een steentje bij en verduurzaamt.

Sluiting van kolen- gas en kerncentrales, TATA Steel, Chemours, Yara

We gaan 100% over op hernieuwbare energiebronnen.

Verbod op privé vluchten

De superrijken vervuilen de aarde het meest. Simpelweg de prijs verhogen met een tax werkt niet. Privé vluchten moeten verboden worden. Niemand ontspringt de dans. Geld hebben is geen excuus voor vervuiling.

Korte afstandsvluchten (500 km) vervangen door de trein

We investeren 50 miljard in Europees spoor en ja, zelfs in Afrika.

Co2 opname via houtbouw

We creëren duizenden nieuwe banen die de leefbaarheid van de stad vergroten. Er komen grote nieuwe parken, zuinige gebouwen en nieuwe grachten. We besparen miljoenen euro's via isolatie en basalt batterijen (low-cost en low-tech). We houden de keten kort.

Fairtrade en biologisch als standaard

We berekenen een eerlijke prijs voor producten en nemen daarin mee: arbeidsomstandigheden, CO2 uitstoot, impact op biodiversiteit en eerlijk loon. De keten moet zichtbaar worden. Uitbuiting van (kinder)arbeiders moet stoppen, evenals het leegroven van de natuur. Beperkingen maken creatief. Iedere burger krijgt een carbon budget om de klimaatdoelen te halen. Via een app krijgen burgers inzicht in hun verbruik en kunnen zich aansluiten bij buurtacties om verspilling tegen te gaan. Wie na een jaar onder het budget zit ontvangt geld op de bankrekening

200% meer tuinen, parken en groen!

Vlees en zuivel worden kunstmatig goedkoop gehouden. Met als gevolg; obesitas, ontbossing, stikstof, fijnstof, dierenleed en opwarming van de aarde. We willen zien of een realistische prijs

leidt tot minder van deze problemen. We beginnen lokaal. Daarnaast wordt groente en fruit BTW vrij.
Regeneratie
Rantsoenen

Vliegverkeer duurder

Fossielvrij binnen zes jaar, daarna uitstoot negatief

Brandstof uitfaseren, inzetten op isoleren & deelvervoer

Olympische feest voor wanneer Nederland klimaatneutraal is

We bereiden vast een Olympische feest voor wanneer Nederland klimaatneutraal is. Dat is een bijzonder geweldige prestatie waar een groot twee weken durend feest voor georganiseerd mag worden.

Generatie Fonds starten omwille van zeespiegelstijging

Recycling stimuleren

Recycling moet in toenemende mate worden gedaan. Afvalstromen scheiden, hoe precies?
90% omlaag, herbruik 90% omhoog

Meer Zonnepanelen / windstroom

(verder uitdenken)

Extra Energienet, laadpalen en elektrisch rijden/opladen

(verder uitdenken)

Bouwen in de polder onder Nieuw Amsterdam Peil

(zeespiegelstijging) (verder uitdenken)

Klimaatstress en doemdenken voorkomen

door actie te ondernemen (verder uitdenken)

In 2025 CO2 neutraal, in 2030 CO2 negatieve economie

Stikstof (uitstoot) rechten opkopen door bedrijven verbieden

Stikstof (uitstoot) rechten opkopen door bedrijven verbieden (oa schiphol), deze stikstof rechten alleen als overheid mogen opkomen voor oa wegen/ woningbouw/ energie netwerk

5% van het BBP gaat naar het klimaatneutraal maken van landen buiten Nederland laten gaan

5% van het BBP gaat naar het klimaatneutraal maken van landen buiten Nederland (wat krijgt nederland hiervoor terug, denk aan hoe een “wilders” hierop gaat reageren “geld weggoeien” (gratis kennisdelen levert schaalvoordeel op, komt vanzelf bij ons terug, omdat die landen onafhankelijk zijn).

3. Onderwijs. (Jip & Yumiko & Jos)

'Alles draait om cijfers en om macht' zingt André Hazes in Kleine Jongen. Het zou niet moeten gaan om CV's pimpen of indruk maken. Stoom onze generatie klaar om waarde toe te voegen aan de aarde door onszelf te zijn, niet een economisch winstgevend cijfertje. Weg presteren, hallo leren. (perfect)

De kennisoverdracht en de ontplooiing van deze kennis moet centraal staan binnen onderwijs

Compensatie voor de pechgeneratie

Studenten die een basisbeurs zijn misgelopen in de periode 2015-2023 worden gecompenseerd. Zij ontvangen met terugwerkende kracht tussen de 3120 en 6240 euro per studiejaar en kunnen hiermee hun studieschuld aflossen.

Gelijke waardering leerrichtingen

Schoolsysteem gebaseerd op niveau per vak ipv leeftijd, bestaat al (moeder ilse contacten)

Er komen brede brugklassen van 12 tot 15 jaar. De maatwerkdiploma wordt standaard: leerlingen kunnen kiezen welk vak ze op welk niveau volgen. Zo zitten leerlingen in wisselende omgevingen en blinkt iedereen ergens in uit. Er komt meer ruimte voor speciaal onderwijs en bildung.

Schaalverkleining binnen klas & school

Meer aandacht voor de leerlingen en een hogere waardering voor het vak van docent. Weinig beroepen hebben zoveel positieve impact op de maatschappij als bevlogen docenten. Voor de klas staan wordt aantekkelijker door kleine en overzichtelijke teams en klassen.

Meer avonturenvakken om uitstroom jongens tegen te gaan

Excursies en “doe vakken voor” degenen die het willen. Minder toetsen en stil zitten!

- **ontbijt/lunch aanbieden op armere scholen**

Gratis onderwijs

cultuur educatie een verplicht onderdeel maken van het curriculum basis/ middelbare scholen

gratis leenboeken en laptops hogescholen/ universiteit, basisschool, middelbare school

“werkervaring laten meetellen binnen de opleiding”

Voor alle opleidingen betaalde stages

Scholen ideologisch vrij, ouders gaan over de eigen normen en waarden die ze meegeven aan hun kinderen.

Alle Wetenschappelijke artikelen en rapporten moeten gratis en zonder belemmeringen voor iedereen toegankelijk zijn, dit zal tevens werken als een natuurlijk reguleringsmodel

burgerwetenschappen stimuleren (meer info)

een openbaar register van alle nevenactiviteiten wetenschappers,

mensen moeten het recht hebben om te weten tot in welke onafhankelijkheid wetenschappers te werk gaan.

Curriculum introduceren op middelbare school over het ondernemerschap

experts binnen middelbare scholen introduceren wiens rol is leerlingen wegwijs maken buiten school binnen hun vak van expertise.

(werk, ondernemen, etc)

ondernemers instroommoment introduceren middelbare scholen

We introduceren een wekelijks instroommomenten op scholen met hierin een ondernemer die verteld over de ins en outs van zijn of haar ondernemerschap op middelbare scholen. Zo maken studenten kennis met het ondernemerschap en creëren we een omgeving waarin ondernemerschap gestimuleerd wordt. Ondernemers die zich aanmelden om deze instroommomenten te voorzien krijgen een belastingaftrek. (of iets anders/ wat kan anders/ een purpose aan geven/mentorschap vanuit deze instroommomenten tot leven roepen)

Vanaf de basisschool les over vooroordelen (naïviteit), mentale gezondheid (gezond ego = gezond zelfbeeld en emoties,

als ik mezelf stom vind is het veel lastiger om met liefde op een ander te reageren)

toelichting over dat kennis nooit uiteindelijk is,

dat deze altijd uitgebreid kan worden. dat nooit iemand over iets alles zou kunnen weten. (hoe bewerkstelligen)

In de opleiding tot docent focus op van kinderen kan ook geleerd worden,

een docent is een gelijke en staat niet boven de leerlingen leren is een interactie, expertise is overrated, gezond verstand is vaak de beste kennis denk ik

De externe inhuur binnen het onderwijs bij basisscholen aan banden leggen,

dit losgekomen budget gebruiken om zij instromers op te leiden. Dit zorgt voor oa betere continuïteit.

4. Economie. (Marcus & Jeroen)

Het is tijd dat . Het toeslagenschandaal vraagt om een nieuw systeem; het vrijheidsdividend. Met een basisinkomen van €1000 per persoon per maand zorgen we ervoor dat niemand tekort komt.

Een universeel basisinkomen van €1550 per persoon per maand

Een basisinkomen op modaal niveau garandeert dat iedereen in vrijheid en waardigheid kan leven. Het huidige systeem van toeslagen en heffingskortingen kost €160 miljard per jaar.

Jongeren onder de 18 krijgen het basisinkomen gestort in een fonds dat voor 10% is te gebruiken door ouders als kinderbijslag. Van de 518.400 blijft dus 466.560 over. Dit is startkapitaal voor een onderneming, een opleiding en eigen huis.

De volksverzekeringsbank wordt verantwoordelijk voor de uitvoering.

LEF is voor een basisinkomen rond de armoedegrens, dat wil zeggen €1550 per maand per individu. We willen voor iedereen hetzelfde bedrag, geen variatie tussen wel of niet samenwonen, wel of geen kinderen. Universeel voor iedereen gelijk. Hoe het basisinkomen precies betaald wordt is aan een toekomstige Minister van Basisinkomen. Dat een basisinkomen van deze hoogte kan worden bewezen door vele studies. De effecten van een basisinkomen zijn niet te berekenen. Het betekent wel veel meer vrijheid en veel minder armoede voor burgers. Er komt ruimte om te ondernemen, om waarde toe te voegen in plaats van welvaart. Voldoende geld in de basis maakt gelukkig. Maar daarboven dragen vooral sociaal contact, gezondheid en leefomgeving bij aan het welzijn van mensen. Laat dat dan ook de basis zijn van onze economie.

De kosten van een basisinkomen zoals LEF dat voorstelt zijn 300,5 miljard. Door het gros van de huidige belastingkortingen en toeslagen af te schaffen, financiert het basisinkomen zich voor 80% zelf. Er kan namelijk 241,4 miljard bespaard worden. Het gat van 59,1 miljard wordt gedicht met drie maatregelen die ieder 20 miljard opleveren. 1) Een financiële transactie tax (TOBIN) van 0,03%. Dat betekent dat elke 1000 euro die van eigenaar wisselt 3 eurocent naar een basisinkomen fonds gaat 2) Een databelasting die Big Tech dwingt om een afdracht te doen over hun meest waardevolle product; data. 3) De hogere vermogensbelasting voor de rijkste 0,1% verhogen, geholpen door de invoering van een maximum inkomen. Een maatregel die heel weinig mensen treft, maar wel veel oplevert.

Cijfers zijn echter ondergeschikt. Het CBS erkent dat het doorrekenen van een basisinkomen onmogelijk is omdat het verregaande gevolgen heeft voor de economie. Het is een politieke keuze waar LEF voor nodig is. Het staat namelijk haaks op het vorige systeem waarin schaarste en wantrouwen de norm waren. Het basisinkomen is een geste van vertrouwen in burgers. Een stem van vertrouwen dat geld goed werk doet wanneer het gelijkmatiger verdeeld wordt. Wij stellen voor dat de hoogte en financiering worden vastgesteld middels een burgerraad over ons belastingstelsel. Burgers moeten invloed hebben op hun belastingen. Laat ons het zelf bepalen. Het doel is eenvoud en gerechtigheid, zodat niemand de dupe wordt van een slecht werkend systeem dat bedacht is door weinigen en velen benadeelt.

	Bevolking NL	UBI per maand	UBI per jaar	Totale kosten
Volwassenen	14498189	1550	18600	269.666.000.000
Jongeren 18-	3313102	775	9300	30.811.848.600
Totaal / gemiddeld	17811291	1.406	16.870	300.478.000.000

Belastingkortingen op dit moment	Kosten
Toeslagen (huur, zorg, kinderopvang, kindgebonden budget)	25 miljard
Algemene heffingskorting en arbeidskorting	60 miljard
AOW (5% bruto nationaal product)	50 miljard
WW/ZW Wajong Wia WAO	20 miljard
Bijstand	5 miljard

Studiefinanciering	5 miljard
Kinderbijslag	4 miljard
Overige sociale voorzieningen	36 miljard
Uitvoering (berekenen, toekennen, controleren en aanvragen van toeslagen 120.000 ambtenaren van Belastingdienst UWV en Sociale Domein die gemiddeld €60.000 per jaar verdienen en er zelf ook niet goed van worden	8 miljard
Zelfstandigenaftrek en MKB aftrek	6 miljard
Fossiele subsidies	46,4 miljard
Hypotheekrenteaftrek	7 miljard
Totaal	241,4 miljard

Aanvullende financiering nieuw systeem	Opbrengsten
Digitale Transactie Tax 0,03% (TOBIN)	20 miljard
Data Belasting	20 miljard
Hogere vermogensbelasting Top 0,1%	20 miljard
Totaal	60 miljard

Planet over profit; donut economie

Binnen de grenzen blijven van de planeet en boven die van menselijke waardigheid. Dat is de missie. We gaan realistische prijzen berekenen voor onze producten en gaan daardoor een hoop besparen. Elke beperking maakt ook gigantische innovatie en vooruitgang los.

Minder consumptie, meer welzijn

De stad moet inzetten op degrowth. Niet nog meer woningen of OV. Daardoor wordt de stad duurder en worden praktische beroepen de stad uitgedreven. We willen lange termijn groei, niet korte termijn winst. Een gezonde en rechtvaardige economie is de enige die wij willen.

“Een gelijk speelveld tussen het lokale mkb, grote (tech)bedrijven en andere sectoren in de economie, bijvoorbeeld waar het gaat om inkoopmacht of belastingplicht (VVD)”

Degrowth als basis van ons economisch model, meer welzijn, minder grondstofgebruik.

Verbod op reclames in de openbare ruimte

Geld een minder belangrijke drijfveer maken in het leven, betekenisgeving en roeping centraal stellen.

het voor Blackrock/ Vanguard/ etc illegaal maken om te investeren in nederlandse bedrijven/ op de nederlandse markt.

Staatsobligaties aanbieden aan burgers

(gebaseerd op belgie)

50% van de staatsschuld gaat via rentes omdat deze leningen in het buitenland staan ook naar het buitenland toe (rente op lening), wanneer je burgers de mogelijkheid geeft om staatsobligaties te laten kopen dan krijgt de burger een hogere rente. Deze kan deze dan weer besteden. Dit zorgt er ook indirect ervoor voor dat banken hun rente kunnen verhogen de economie sterker word.

<https://www.nrc.nl/nieuws/2023/08/23/belgische-druk-op-banken-om-de-rentes-te-verhogen-lijkt-te-werken-zou-dit-ook-in-nederland-kunnen-a4172627>

Eind aan de rentenierseconomie

LEF constateert dat de Nederlandse economie met de dag gaat naar een rentenierseconomie over. Dit is géén wenselijke ontwikkeling, want rentenieren is schadelijk voor productie, innovatie en ondernemerschap. Daarnaast zijn werkzamen een aanzienlijk deel van het inkomen verloren om de renteniers te betalen (bijv.: huisjesmelkers).

Daarom wil LEF dat het kapitaal ten goede aan de gemeenschap komt en ten dienste aan de samenleving staat. Hieronder leest u onze voorstellen

Begrenzing aan vastgoedbezit

Een grappig argument voor het legitimeren - eerder voor irritatie - is dat men woningen bezit voor oudere dagen. We, leden van LEF, snappen dat men de toekomstige oudere dagen géén zorgen over geld wilt maken. Wellicht haalt een woningbezitter al voldoende uit bij het bezitten van 3 of 4 woningen. Huisbazen hebben echt geen 10 pandjes nodig voor een ontzorgde latere dagen.

Daarom willen we een wetelijke bezgrenzing aan het aantal woning die een individu mag bezit. Ook dit zal gelden als de bezitter in kwestie zelf een bv opricht voor het beheer van deze woningen. In dat geval willen we ook deze begrenzing toepassen maar dat met een ander getal.

Wel wil LEF beleid stimuleren voor privé bezit. In ieder geval kan het soms goed voor de vitaliteit van de middenklasse. Daarom wil LEF beleid aansturen zodat niet-bezitters wel in staat kunnen zijn om eigen woning kunnen kopen.

Nationale fonds voor de herindustrialisatie van Nederland

Later in de 20ste eeuw is de maakindustrie ten onder gegaan. Nederland heeft wel wat industrieën, maar we zijn voor veel zaken te afhankelijk van het buitenland. Tijdens corona heeft de samenleving zelf meegemaakt aan de schaarse aan producten.

In samenwerking met vermogenbeheerders, belangenorganisaties (o.a. beleggers, aandeelhouders, banken) wil LEF een nationale beleggingsfonds en een herindustrialisatiefonds oprichten zodat het kapitaal weer naar de maakindustrie instroomt.

Ook wil LEF onderzoeken de mogelijkheid om aan exclusieve industriebank op te richten zodat initiatiefnemers makkelijker aan een financiering kunnen krijgen.

Selectie van industrieën

In deze herindustrialisatie van Nederland zullen we kijken welke industrieën willen we als samenleving. Hierbij zullen we kijken naar high-tech, bio-technisch/medisch (medicijnen, tampons, conceptiepillen).

Uiteraard dit is slechts een indicator. Zorgvuldig zal ernaar gekeken worden welke maakindustrieën helpen om klimaatverandering tegen te gaan en deze in Nederland te huisvestigen.

Gascontracten over nederlands gas moeten openbaar gemaakt worden.

5. Loon en werk (Marcus & Nuria)

We willen een beter baanperspectief met semi-vaste contracten van 7 jaar. Daardoor maken we kans op een hypotheek of het opbouwen van kapitaal voor een onderneming.

Bedrijfsdemocratie en beheer door de meent wordt de gouden standaard. Iedere raad van bestuur krijgt een afgevaardigde die 140 jaar vooruit kijkt en daarmee toekomstbestendigheid beschermt.

Topbelasting op topinkomens / Maximum inkomen

Er komt een burgerraad en referendum over belastingen. Wat vinden we een rechtvaardige verdeling van welvaart en een rechtvaardig belastingtarief. De uitslag wordt leidend voor het beleid. Iedereen stemt ermee in, iedereen houdt zich eraan.

Betaalde stage en werkervaring

We herstellen de juniorfunctie en betalen daarvoor. Stelen van jonge generaties is wel heel erg 20e eeuw. Werkervaring is wat je krijgt wanneer je je eerste loonstrookje ontvangt, klaar. Stagiairs en co-schappers, verenigt u, weg met de diplomacratie en hiërarchie!

Pensioenen indexeren per werkende

Het pensioenstelsel is bijzonder onrechtvaardig ingedeeld. Jongeren, ZZP'ers en precieze werkers trekken aan het kortste eind terwijl het aantal gepensioneerden stijgt. De AOW wordt vervangen door het basisinkomen en pensioenafdracht wordt standaard gereserveerd door opdrachtgevers.

Jeugdloon afschaffen, werk = werk

Waarom zou je half loon ontvangen voor heel werk? Omdat het neoliberalisme altijd op zoek gaat naar goedkope arbeid? Verlaag de loonbelasting en verhoog de vermogens en erfbelasting, dan gaat iedereen aan de slag en komt het niemand gratis aanwaaien.

Basisinkomen en burgerraden

De beste garantie dat we onze tijd en munten goed besteden is door te denken in overvloed en vertrouwen. Daar wordt de hele maatschappij beter van. Met een basisinkomen maken we de samenleving schuldenvrij. Met gelote burgerraden zorgen we ervoor dat iedereen meepraat in de democratie, niet steeds dezelfde club mensen die al zelfredzaam zijn.

Als dakloze moet je een baan kunnen krijgen zonder woonadres.

Als sekswerker moet je een bedrijfje en bankrekening kunnen openen en klanten thuis kunnen ontvangen.

Voor arbeidsdiscriminatie is geen plek in Nederland

Tijd als schaars kapitaal

In toenemende mate beweegt onze samenleving naar een 24-uursecconomie. Desondanks deze ontwikkeling valt het ons op dat onze samenleving tot heden mensen met een normaliter 9-tot-5-banen bevoordeelt.

Diegenen die 's avonds en/of 's nachts (moeten) werken leveren de tijd in die ze aan sociale activiteiten zouden kunnen besteden. Dit komt aan het sociale leven van de individu ten slechte uit. Tevens onderzoeken bevestiging diegenen met een 0-urencontract en/of onregelmatige werktijden langer vrijgezel blijven of hogere kans op scheiding hebben.

Daarom pleit lijf om arbeid te belonen ook op basis van de tijdstip van de dag en moment van de week. Hieronder ons voorstel

Doordeweeks:

- Vanaf 19:00 uur t/m 23:59 betalen werkgevers een toeslag van 15% extra op het loon van de werknemer in dienst.
- Vanaf 00:00 t/m 05:00 betalen werkegevers 30% een toeslag op het loon van de werknemers.

In het weekeinde. 'S nachts werken is slecht voor de gezondheid van de arbeider in kwestie

- Zaterdag: vanaf 00:00 t/m 23:59 betalen werkgevers een toeslag van 40% op het loon van werknemers
- Zondag: vanaf 00:00 t/m 23:59 betalen werkgevers een toeslag van 60% op het loon van werknemers.

Volledig ov-kosten vergoed

Het valt ons op dat werkgevers weinig tot géén verantwoordelijkheid nemen wat betreft ovkostenvergoeding. Hierbij constateren we een dualistisch proces. Namelijk arbeiders die een

goedbetaalde banen hebben vaak de kans om ov-kosten volledig vergoed te krijgen de werkegever. Daartegen arbeiders met een 0-urencontract krijgen nauwelijks of géén ov-vergoed van werkgevers. Dit zorgt voor een verdere precare positie van werknemers met een 0-urencontract en daarnaast moeten deze arbeiders überhaupt betalen om te werken gezien is het ov niet gratis.

Daarom pleit LEF voor een verplichte ov-kosten vergoeding voor ieder arbeider in loondienst. Daarbij moet er geen onderscheid gemaakt op basis van contracten (bijv.: 0-urencontracten, vast contract) en ongeacht het bedrijfsomvang in relatie tot het aantal werknemers.

Het ov moet dus door de werkgever 100% vergoed worden.

De enige uitzondering is als de werknemer korter van een straal van 1,5 km ver van werk woont.

Van flex naar vast

Het aantal aan 0-urencontracten is in Nederland hard toegenomen. Door overheidsbeleid en politieke keuzes heeft de overheid (opzettelijk) deze ontwikkeling gefaciliteerd.

Voor diegenen die in een precare positie verkeren hebben 0-urencontract rampzalige gevolgen.

In relatie tot tijd bieden 0-urencontract géén perspectief op lang termijn, waardoor de individu in kwestie continu bezig met overleven is. Daarom wilt een nieuw systeem voor 0-uren en vastcontract

Tweestelsel;

- **0-urencontract van kort duur:**

In deze vorm van contract staat er in de arbeidsovereenkomst dat het contract niet verlengend zal worden. Deze vorm van contract kent een duur van drie maanden en de werknemer moet zich minimaal 4-uren per week commiteren om te werken.

Voor werkgever biedt deze vorm van contract de mogelijkheid om mee te bewegen met seizoenen.

- **0-urencontract met perspectief:** In deze vorm van contract duurt de periode 6 maanden. In de 4de maand moet de werkegever laten we weten of het de arbeidsovereenkomst zal verlengend worden of niet. De werkegever/leidinggevende een kwestie moet goed onderbouwen waarom het contract wel verlengend of niet zal worden.

Tot de 4de maanden kunnen zowel de werknemers en werkgevers ten alle tijde de arbeidsovereenkomst ontbinden. Echter vanaf de 4de maand is er een opzegtermijn van 30 kalenderdagen. Deze geldt zowel voor werknemers en werkgevers.

Na de periode van 6 maanden krijgt de werknemer een vastcontract en het aantal uren wordt berekend op basis van het mediaan van het aantal gewerkte uren in de periode van 6 maanden.

Transparantie voor uitzendkrachten

Veel uitzendkrachten hebben géén idee hoeveel winst erop hen gemaakt wordt. Dit is een uiting van machtsasymmetrie. Dus om meer macht voor uitzendkrachten te geven wil LEF dat op iedere loonstrook wordt er vermeld hoeveel winst heeft uitzendbedrijf gemaakt op de uitzendkracht.

Dit moet op iedere loonstrook vermeld staan.

Vergunningplicht voor uitzendbureaus Tijd als schaars kapitaal

Sinds de jaren '90 hebben uitzendbureaus géén vergunningen nodig om opgericht te worden. Gezien is de machtsasymmetrie groter geworden en ten nadeling voor uitzendkrachten. Ook indien gaat het uitzendbureau mee in racistische en seksistische praktijken volgen er nauwelijks tot géén consequenties voor het uitzendbureau.

Daarom is hoog tijd voor de herinvoering van de vergunningsplicht voor uitzendbureau. Dit geldt zowel voor toekomstige uitzendbureaus als bestanden. Voor deze vergunningsplicht moet het uitzendbureau aan een aantal kenmerken voldoen.

6. Gezondheid en zorg. (Yumiko & Nuria)

Bijna heel Nederland leeft in een ongezonde omgeving. Omdat de huizen gebrekkig zijn, omdat gezond eten duur wordt gemaakt en slecht eten goedkoop. Gezondheid is geen verdienmodel maar een ecosysteem waar we ruimte voor moeten maken. Dat wat onze gezondheid verpest is wat ons betreft niet welkom in onze stad. Tijd voor een radicaal offensief.

Schoolontbijt, lunch én voedsellessen

Amsterdamse kinderen zitten straks op school met een goed gevulde maag in een gezond lichaam. Daardoor wordt het makkelijker om te leren en te bewegen. We besparen ook zorgkosten voor later want jong geleerd is oud gedaan. Koken en tuinieren wordt onderdeel van het lespakket!

Invoering van het Nationaal Zorgfonds

Zorg moet niet zijn overgeleverd aan de markt, zorg is van ons allemaal. Teveel tijd gaat verloren aan administratie en bestuurslagen maar naar de patiënt. Mens op mens contact staat bovenaan, niet cash.

Pandemie voorkomen; meer plantaardig

COVID laat zien dat we een andere relatie met de natuur moeten aangaan. Wij staan er niet boven of los van, wij zijn de natuur. Overall in de stad komt betaalbaar en vers groente en fruit beschikbaar. Suiker, vet en zout wordt drastisch verminderd, in plaats van fast food komt er slow food.

Snelle toegang tot psychische hulp

Acht maanden of een jaar wachten voor je in therapie kan is absurd. We bestrijden de wachtlijsten door in bureaucratie te snijden, minder managers en meer zelfsturing in de zorg. En standaard tarieven voor behandelingen, geen wilde westen. Niet geld moet centraal staan maar de mens.

Bescherming van groen en moestuinen tegen bouwwoede

Wandelen en tuinieren zijn de beste vormen van therapie. Maar ze staan onder druk

Hoger salaris zorgpersoneel

Zzpers in de zorg verbieden.

(zorgverleners die verdienen op kwantiteit van zorg die ze leveren verbieden, ze kunnen zelf uitkiezen wanneer diensten; "normale" zorgmedewerkers werken midden in de nacht.)

Wetenschappelijk onderzoek naar het vrouwelijke lichaam

Opleidingen vrouwelijke anatomie

Voor iedereen gratis psychologische hulp in het basispakket:

Iedereen een gezond zelfbeeld, zorgt voor een samenleving waarin onvoorwaardelijke liefde de basis is in plaats van angst (gezond ego) [Bevrijd je van je ego \(psychologiemagazine.nl\)](https://www.psychologiemagazine.nl)

Geen wachtlijsten meer in de GGZ,

clients kunnen dezelfde week van een afspraak bij de huisarts maken terecht voor diagnostiek en behandeling, crisis ggz is alleen voor echte crisis clients; psychoses, daadwerkelijk direct zelfmoord risico. Door wachtlijsten te verkorten lopen klachten ook minder op dus is crisis ggz ook minder nodig, en kan er eerder met daadwerkelijke behandeling

Minder managers binnen de zorg, meer zorgpersoneel op de werkvloer met eigen autonomie (boek rutger bregman, meeste mensen deugen)

Minder administratie binnen de zorg, geen elektronische patiëntendossiers meer

Meer tijd per patiënt, personalised care

Meer focus op preventie ipv genezen in de zorg

"Alternatieve geneeskunde?" toegankelijker maken

Minder marktwerking voor zorgverzekeraars

Lagere prijzen geneesmiddelen

Hervormingen jeugdzorg

Autonome ziekenhuizen;

(volledige paper staat in de drive onder "papers ter onderbouwing")

Onze zorg is momenteel buitengewoon reactief. De schaarste in ziekte gerichte expertise zorgt voor een gefragmenteerde staat van ziekenhuizen. Deze slechte interdisciplinaire* samenwerking leidt tot een gebrek binnen het kunnen verlenen van de meest gepaste zorg van een ieder. De zorg die iedereen verdient.

Dit gaat op deze manieren beter geregeld kunnen worden.

- *Care delivery close to home*
- *Proactive and timely care*
- *Precision medicine*
- *Specialist care and professional training*

- *Care management*
- *Delivery of integrated care*

(zie mapje "papers" voor verdere toelichting autonome ziekenhuizen)

7. Jongeren & Gezinszorg (Moet door iemand worden opgepikt, ik kan feedback vragen van Janneke, Linda, Huub die hierin gespecialiseerd zijn)

De jeugd zou de toekomst moeten hebben, maar we hebben 0% van de inspraak. De nieuwe generatie draagt zwarte lasten. Prestatiedruk, studieschuld, overprikkeling via 'asociale media'. LEF wil de druk van de ketel halen en iedere jongere een prettige jeugd bezorgen. Imperfect en niet glitter en glamour, maar wel gezond. Ook al zullen rust, reinheid en regelmaat soms op weerstand stuiten, later plukken we er de vruchten van.

Stop pesten op school, werk of online

Tegenslagen maken sterk, maar getreiter en kleineringen pikken we niet. We stoppen pesters door te luisteren naar hun behoeftes. Vaak compenseren ze een eigen gebrek door een zwakke plek bij iemand anders uit te buiten. Met een basisinkomen leren we denken in overvloed.

Jeugdzorg en GGZ hervormen

De opvang van jongeren met problemen moet veel beter. Onze gezondheid overlaten aan de markt is een heel slecht idee. Er komt een centrale zorgorganisatie met lokale uitvoeringsteams. We schrappen bureaucratie en management en geven hulpverleners een duidelijk takenpakket mee.

Misbruik koste wat kost voorkomen

Er komt een masterplan tegen seksueel misbruik en mishandeling. Daarbij is aandacht voor therapie, het bespreekbaar maken van de familiegeschiedenis en het wegnemen van schaamte bij ouders zodat ze zich vrijwillig melden. Dit probleem mag niet verborgen blijven!

8. Sociaal contact / Samen leven / Maatschappij / Vereniging / Verbinding (Yumiko & Jeroen & Nuria & Jos)

We leven in een individualistische samenleving. Bij veel beslismomenten vragen we ons af: wat zit er voor mij in? Dit komt volgens LEF door een aantal issues. Zo consumeren mensen, maar vooral jongeren, te veel digitale media. De hoeveelheid schermtijd is problematisch voor onze samenleving, er wordt te weinig contact gelegd met de werkelijkheid om ons heen. Een ander issue is de segregatie van meningen. Het lijkt de standaard geworden dat je het overal met iemand over eens moet zijn om met elkaar te kunnen praten, iets wat zich zowel in de fysieke als digitale communicatie laat zien. Mensen blijven in hun bubbel van hun eigen perspectief zitten en vormen subgroepen in de samenleving. Dit is desastreus voor de samenleving als geheel, omdat er zo rivaliteit is ontstaan tussen subgroepen over wie iets meer recht heeft op iets dan de ander. (voorbeelden? boeren vs bouwsector (stikstof), migranten vs onderkant samenleving, etc.).

Een samenleving valt of staat met sociaal contact tussen verschillende identiteiten. LEF wil de maatschappij ondersteunen zodat sociaal contact vanzelfsprekender wordt. Hieronder leest u onze voorstellen.

Open houding

Eenzaamheid bestrijden via Woonplan

Eenzaamheid is een pandemie die we alleen tegengaan door elkaar te ontmoeten. Samen zijn is een primaire levensbehoefte. Hoe kan het dat Nederland dan in hokjes wordt opgedeeld en iedereen achter een eigen voordeur opgesloten zit? We gaan wat muren afbreken en zorgen dat meer mensen elkaar kunnen ontmoeten. Want samen reik je hoger en verder dan alleen.

We zitten steeds meer solo naar beeldschermen te staren. Geen wonder dat steeds meer mensen zich eenzaam voelen. Wij willen die sociale spier trainen, wij leven voor de lach en de ontmoeting. Dat begint bij gemengd wonen. Niet iedereen zijn eigen voordeur met een muur ertussen. Maar gemeenschappen van hofjes waar alle leeftijden elkaar ontmoeten.

bewustwordingscampagnes over eenzaamheid: deze moeten meer gaan over een bijdrage leveren, mensen moeten het gevoel krijgen dat ze van waarde zijn en iets kunnen toevoegen. Dat is de kern van eenzaamheidsbestrijding, het moet empowerment zijn.

Mentale klachten (waar kan) voorkomen

Door de verschillende crises in het land en individuele crises die daaruit voortkomen, die druk leggen op de individuele ontwikkeling, ontstaan veel mentale klachten. Het zorgt ervoor dat mensen 'stilstaan'. Mensen voelen zich niet gehoord, buitengesloten en in mindere mate gewaardeerd in de maatschappij. Dit wil LEF aanpakken door sociale acceptatie van individuen en groepen te bevorderen. Enerzijds willen wij dit doen door het oplossen van maatschappelijke crises waardoor mensen ruimte krijgen voor zelfontplooiing, anderzijds door de maatschappelijke verhoudingen van groepen open te zetten. sociale acceptatie

---

Openbare ruimte voor ontmoeting

Buurthuizen komen terug evenals autovrije zondagen en leefstraten. Zo krijgen buren elkaar weer te spreken en worden er meer buurtfeesten georganiseerd. Er komen lange tafels waaraan gegeten kan worden en eten wordt door buren voor elkaar gemaakt in plaats van afgehaald.

Iedere straat en buurt een feestcommissie (oid) om samen te eten, zingen en dansen. LEF wil een instituut oprichten die buurten onderzoekt over hoe hierbij verder ondersteunt kan worden. Het opbouwen van sociale structuren is zeer belangrijk, sociale structuren vormen de ruggengraat van de samenleving. LEF wil subsidies gericht op het empoweren van buurten en makkelijker maken om buurtinitiatieven te realiseren.

Porno maken die eerlijke informatie geeft over wat seks is

Verpruissing van de maatschappij tegen gaan;

relatietherapie en seksuologe in het basis pakket, naakt zijn de dagelijkse gang van zaken, body positiviy; alle lichamen mogen er zijn

Onderwijs over vooroordelen, mentale gezondheid, geld, pesten, internet etc vanaf basisschool

Handelen vanuit liefde en niet vanuit angst

Focus op eenzaamheid tegen gaan voor oud EN JONG

Inclusievere studentenverenigingen

→ scholing over vooroordelen etc, get out of your bubble, geen ruimte voor discriminatie, pesten, buitensluiting, geen tradities in stand houden die mensen in een minderwaardigheids positie plaatsen

Meer (gratis) ontmoetingsplekken in de stad creëren: buurthuizen etc

Voldoende financiering voor (nieuwe) buurthuizen supermarkten tegen voedselverspilling

Wanneer voedsel niet "goed" is of "mooi" eruit ziet gooien supermarkten deze weg, we delen een speciale afdeling van supermarkten in waarin deze producten tegen een fractie van de prijs (10%) worden aangeboden. We gooien ze toch anders weg.

thuiszorg ouderen aanscherpen

Mensen die hulp nodig hebben kunnen deze niet altijd krijgen, dit omdat er oneigenlijk gebruik gemaakt wordt van de thuiszorgvergoeding. Je hebt geld maar maakt gebruik van een vergoeding die andere extreem veel harder nodig hebben. Een pensioen (inkomen) cap zetten op wanneer je aanspraak maakt op dit geld, op deze thuiszorgvergoeding.

Zoveel zorg als mogelijk toegankelijk houden voor ouderen vanuit jongeren die in een versneld traject hiervoor zijn opgeleid. Deze werkervaring telt mee voor hun opleiding. (Minder school, betaald werk) Zo maken we deels op voor het tekort in de zorg.

9. Feminisme. (Yumiko, Daniël, Nuria, Marcus, Jos)

Gyna (vrouw) en Andro (man) komen samen. Niet in het matriarchaat of patriarchaat (de ouders) maar in het androgynaat, het beste van beide werelden. Door het vrouwelijke en mannelijke met elkaar in balans te brengen wordt Nederland mooier voor iedereen. Maar er zijn nog twee elementen die niet mogen ontbreken. De groep die nog helemaal niet volwassen is en niet past in de hokjes van vrouw of man; kinderen. En de grootouder die belangeloos offers brengt en dikwijls zorgt voor nieuw leven. Laten we de kloof tussen mannen en vrouwen verkleinen. En laten we ook kijken wat we kunnen leren van de unieke rollen die jong en oud spelen.

Marcus:

In de afgelopen decennia hebben vrouwen veel stappen vooruit gemaakt. Maar dat ging niet zonder horten en stoten. Vrouwen hebben ervoor moeten demonstreren, claimen voor (nieuwe) rechten en tegen de heilige huisjes moeten schoppen.

Ogenschijnlijk zou men denken dat de vrouwenemancipatie in Nederland al voltooid. Echter bij LEF vinden we dat de emancipatie nog mijlener moet gaan. Hierbij wil LEF zoveel mogelijk vrouwen (bijv.: carrièretijgers, huisvrouwen, migranten, en dorpelingen) naar de volgende fase meenemen. Namelijk moet de emancipatie inclusief zijn.

In deze passage stelt LEF voor nieuwe maatregelen die betrekking tot de arbeidspositie van vrouwen hebben, seksuele emancipatie, en het bestrijden van geweld tegen vrouwen.

Desalniettemin, onze absolute prioriteit is de positie van arme vrouwen te verbeteren. Als men kijkt in het straatbeeld, lees in de krant is er veel aandacht voor vrouwenquota in de top van het bedrijfsleven (inclusief de publieke sector). Echter tot ons verdriet moeten wij constateren dat arme vrouwen vaak door de maatschappij vergeten worden. Dit heeft meervoudige gevolgen, van terugval in de armoede na de scheiding, het niet kunnen vinden van geschikte woonruimte (vooral van belang voor vrouwen slachtoffer van huishoudelijk geweld), precair werk (slechtbetaalde banen worden vaak door vrouwen verricht).

Wat ons betreft zal feminisme een ankerpunt in de samenleving worden. Dit vraagt om een interdisciplinaire aanpak. Onderwijs (lesstof), economie (armoedebestrijding), arbeid (tegengaan van precair werk), kunst en cultuur (meer aandacht voor vrouwelijke kunstenaars)

EMANCIPATIE / EVROUWCIPATIE

Volledige seksuele voorlichting

deze legt de nadruk op het plezier van seks én liefde en op het belang van grenzen en consent.

Vak op school over emotie regulatie: iedereen leert over emoties praten en uiten.

Sisterhood

Universele kinderopvang

500 dagen geboorteverlof voor alle nieuwe ouders, die onderling verdeeld kunnen worden maar waarvan beiden minimaal 90 dagen moeten opnemen

Anticonceptie en maandverband in het basispakket

Stimulering van gelijke taakverdeling

Te vaak moeten vrouwen zich aanpassen aan de mannenwereld, in plaats van mannen aan een wereld met vrouwen. Mannen nemen nog steeds minder zorgtaken op zich, en werken misschien wel te hard. Vroeger kon men namelijk rondkomen van 1 salaris.

Vrouwenquota in alle organisaties

Quota bereik je het makkelijkste door te loten in plaats van te selecteren. Zo laten we competentie over aan het lot in plaats van vooroordelen. Verder maken we de openbare ruimte vrouwvriendelijk door reclame te weren, het aantal straatnamen gelijk te trekken en een doordacht lichtplan te maken.

Vrouwenhaat en femicide op de agenda

De geweldspyramide begint bij seksistische grappen en eindigt bij mensenhandel en verkrachting. We stoppen de jacht op vrouwen door een gelijke positie in het strafrecht. Vrouwenhaat wordt een strafbaar feit. Er komt een strafwet tegen stealthing en tegen femicide. De nieuwe wet op verkrachting krijgt een extra artikel, namelijk Femicide (moord op vrouwen) en aanranding of verkrachting worden serieuzer genomen. Er komt een mediation fonds om daders en slachtoffers en alles ertussenin genoegdoening en verwerking te bieden als mogelijkheid. De dialoog tussen de sekses over wenselijk en onwenselijke intimiteiten moet gevoerd worden.

Er komt een leerstoel voor vrouwelijke anatomie en werking van het lichaam

Complete voorlichting over relaties, seks en instemming; Nee = Nee, geen ongewenste intimiteiten.

Veilige burchten

Voor vrouwen die in verkeren in strenge religieuze gemeenschappen en durven zichzelf niet zijn of lopen risico op "eerwraak" moeten een veilige burchten komen. Met een veilige burcht bedoelen we een anoniem woongebouw waar vrouwen die door religieuze gemeenschappen wordt mishandeld of in gevangengehouden wegens sekskuele geaardheid, geweldige relatie, of niet religieus willen zijn er direct wel kunnen.

De burchten moeten landelijk zijn zodat deze vrouwelijke slachtoffers elders hun leven opnieuw kunnen beginnen.

Kinderopvang annex schoolgebouwen

Bij iedere mbo, hbo en wo-onderwijsinstelling moet er een kinderopvang komen. Hierbij krijgen vrouwelijke studenten die reeds moeder zijn voorrang op deze voorziening zodat zij tijdens de les- en college-uren hun kind kunnen er laten verblijven.

Ook dient de kinderopvang open in het weekeinde te zijn zodat deze vrouwelijke studenten met alle rusten kunnen leren en niet in het weekeinde voor hun kind hoeven te zorgen.

Voor vrouwen die inmiddels moeder zijn en vaak alleenstaand is het moeilijk om zorgtaken met onderwijs te combineren en daarom hakken velen af gedurende hun opleiding omdat deze taken moeilijk te combineren zijn.

Androgynaat

Voorlichtingscampagne voor mannen om seksueel geweld tegen te gaan.

Safeword in uitgaansgelegenheden

Mensen moeten mondiger worden en leren om hun grenzen duidelijker aan te geven.

Huiselijk geweld. In een relatie is het okee om nee te zeggen, geen seks tegen je zin in hebben

He for She campaign

die naast bewustzijn ook instrumenten en vaardigheden biedt aan mannen om een positieve rol te spelen. Vrouwen hoeven het niet alleen te doen.

Veilig uitgaan via safeword bij barpersoneel

Herstory deel maken van de brede geschiedenis

Voldoende openbare toiletten in de stad

Menstratieproducten & anticonceptie gratis aanbieden

Herstelrecht aanbieden voor traumaverwerking

Financiering leerstoel & opleiding vrouwelijke anatomie

Veilig bezoek abortuskliniek,

pil op recept beschikbaar, abortus uit wetboek van strafrecht, vrouwen intimideren bij abortuskliniek wordt strafbaar.

Straatindimidatie instellen en handhaven; veilig over straat

10. Diversiteit. (Nuria & Jeroen & Yumiko & Jos)

Er zijn duizend kleuren grijs tussen hokjes in. Laten we verschil zien als kracht en individuen niet reduceren tot een groep. Tegelijkertijd moet er aandacht zijn voor maatwerk en gelijkwaardigheid, want niet iedereen wordt met het respect behandeld dat ieder mens verdient. Laat ons stralen zoals we zijn; boven alles zijn we mensen, de kleur van ons hart is hetzelfde. (perfect)

Wat betekent het om mens te zijn? Dat er geen ander is zoals jij: dat verdient liefde en respect. We zijn niet gelijk, maar als mens ben je wel van gelijke waarde. Dat noemen wij gelijkheid in diversiteit. Gelijkheid vs. gelijkwaardigheid (equality vs equity). Mensen die dezelfde hulpmiddelen krijgen maar een andere startpositie hebben.

Regionale diversiteit vieren

Laten we niet vergeten dat Nederland uit vele regio's bestaat en velen van hen gediscrimineerd worden als minderwaardig. Dat je een minderheid bent betekent niet dat je als laatste aan de beurt moet komen. Wij willen de regering laten rouleren van provincie naar provincie, zodat de Randstad minder dicteert waar het geld en de werkgelegenheid naartoe gaat. Ons belastinggeld is van ons allemaal.

Be whoever the fuck you want to be!

Diversiteit betekent jezelf durven zijn en niemand dat laten afpakken. Daar is moed voor nodig, omdat het eng kan zijn om uniek te zijn. Maar jij bent jij, en dat maakt deze stad en dit leven hoe het is. Laat niets je er ooit van weerhouden om in jezelf te geloven. Alleen gekken veranderen de wereld.

Gendergelijkheid, anti-racisme, BLM!

Maak de wereld een veilige plek voor iedereen. Dat begint bij goed luisteren en andere vormen van besluitvorming te laten bestaan naast de bestaande. Bijvoorbeeld door verhalen te vertellen en toevoes te doorbreken. Daarna volgt serieuze gelijkheid, via geweldloze politieke strijd en vrouwcipatie.

Pride 4 life, everyone is able, you are u!

Aanpassingen in de openbare ruimte (zichtbare symbolen en toegankelijke ruimtes) kunnen slechts een begin zijn. Ook psychisch geweld en denigrerend taalgebruik moet stoppen via voorlichting en uitwisseling. Begrip ontstaat pas bij een goed gesprek. Breek de bubbel!

Ieder lichaam telt

het is makkelijk om begrip voor elkaar te ondermijnen (denk aan overheids campagnes, bijvoorbeeld die gericht zijn op groepen "u vindt dit ook toch ook niet kunnen") en segregatie te bevorderen. LEF is voor het sociale begrip van groepen en tegen haat en verdeeldheid zaaien. Reclames die oproepen tot verdeeldheid (gebeurt steeds meer) moeten verboden worden.

Representatie van alle generaties

Lessen over discriminatie en dat uniek zijn positief is

Anti-semtisme, transhaat, homofobie, ableism

Hoe is de openbare ruimte ingericht?

Wat voor symbolen worden gebruikt, wat is er toegankelijk wat niet.

Onzichtbare handicaps (laaggeltderdheid)

Intolerantie aanpakken met meer contact & uitwisseling

Vooroordelen wegnemen via comedy en storytelling

Herstel en verzoening via dialoogtafels, handen wassen

Representatie van minderheden in personeelsbestand

Wethouder/ombudspersoon voor gelijke behandeling

Anoniem solliciteren, forse boetes bij discriminatie

Alle ruimtes en infrastructuur rolstoeltoegankelijk

Alle gemeente communicatie controleren op B1 niveau

Standaard tolk gebarentaal bij Tweede Kamerdebatten en persconferenties

Geen cancel cultuur of haat; breek de geweldspiraal

Onderbelichte groepen eren via straatnamen & beelden

11. Democratie. (Jip & Daniël)

Onze tijd vraagt om radicale aanpassing, renovatie en eenvoud! Hoe kan het dat kinderen buitenspel staan in het democratisch proces? We willen meer logica brengen binnen onze democratie om deze democratischer te maken. We willen aanwezig zijn waar het gebeurt, dat maakt hoe dan ook al een verschil!

Onpartijdige geborgde zetels voor bevolking onder de 18

Democratie is een volksvergadering

Waar komen die mensen vandaan? Toegewezen door een speciale commissie???

Momenteel besluit 80% van Nederland over 100% van de bevolking. De jongste 20% van Nederland heeft helemaal geen inspraak. LEF wil dat jongeren onder de 18 evenredige vertegenwoordiging krijgen via plaatsvervangers, voogden en afgevaardigden die namens de jeugd spreken en hun belang behartigen. Onze democratie wordt daardoor verrijkt met nieuwe inzichten van onderop. Op deze manier krijgen kinderen letterlijk de macht om niet overruled te worden door korte termijn politieke belangen. Geef jongeren een stoel aan tafel.

De kiesgerechtigde leeftijd wordt geschrapt uit de grondwet om experimenten mogelijk te maken

Jongeren laten zien of ze capabel zijn. Niet vasthouden aan een leeftijd.

School is de beste oefenplek voor democratie. Laat jongeren tijdens het verplichte vak burgerschap kennismaken met stemmen. Het voordeel van 14 ten opzichte van 16 is dat de meeste jongeren dan nog op school zitten vanwege de leerplicht. Bovendien dragen jongeren bij aan de schatkist via BTW en premies volkverzekeringen via hun bijbaan. Als ze volwassen genoeg zijn om te betalen zijn ze ook volwassen genoeg om een stem uit te brengen.

Burgerschaponderwijs in de praktijk brengen

Laat de jeugd meedraaien en participeren in de democratie door te assisteren in stemtelbureaus, door naar de Tweede Kamer te gaan, of vragen te stellen als kinderpers.

Jongeren laten oefenen met stemmen vanaf hun 14e.

Sinds augustus 2021 is Burgerschap een verplicht vak op school. We gaan leerlingen deze kennis direct in de praktijk laten brengen via de Raad voor Openbaar Bestuur: deze laat jongeren oefenen met stemmen op hun 14e. Leerplicht is dan nog niet afgelopen. In Brazilië, Chili, Colombia, Argentinië, België, Griekenland, Duitsland mogen jongeren al vanaf 16 stemmen.

leerlingen voor het eerst samen met de leraar en klas laten stemmen

Praktisch opgeleide jongeren onder begeleiding van de leraar laten stemmen kweekt burgers die een levenlang betrokken zijn bij de democratie

Gelote burgerraden van onderop

Echte democratie laat iedereen aan het woord. Burgerraden zijn 100 willekeurige burgers die samenkomen om tot een oplossing van een probleem te komen. Dit kost weinig, vergroot het draagvlak van perspectieven vanuit waar beleid gevormd wordt en verbindt alle verschillende soorten mensen.

Voor individuen die nee zeggen tegen de uitnodiging introduceren we double sortition zodat deze toch evenredig aanwezig zijn.

Burgers betrekken bij adviesbureaus van overheden

Naast maatschappelijke organisaties betrekken in adviesbureaus van overheden/ het kabinet. (denk aan het overlegorgaan fysieke leefomgeving, Minister I&W) geloten burger advies raden tot het leven roepen. (burgers denken aan wat gebeurt er met mij, maatschappelijke organisaties denken; wat gebeurt er met het belang wat ik vertegenwoordig)

Corruptie en lobbyisme aanpakken

Het vestigingsbeleid aanscherpen en voorrang geven aan B Corps en de 1% club. Dit doen we onder andere via het verplicht maken van het tekenen van een Code of Conduct. Indien lobbies (bedrijven) zich hier niet aan houden, hebben ze geen toegang meer tot de markt.

Deep Democracy

Het uitgangspunt voor democratie is niet de kleinst mogelijke meerderheid maar consensus. Partijen worden gevraagd het standpunt van de ander te beredeneren voor wederzijds begrip.

Overheid / regering die burgers beschermt tegen special interests

We staan voor het creëren van een level playing field binnen onze beleidsvorming. Er komt onder andere een openbaar lobbyregister waarin raadsleden en ambtenaren al hun afspraken dienen te publiceren.

Buurtdemocratie en zelfbeschikking

De metropoolregio's en burgemeesters worden democratisch gekozen en kunnen ook van buiten de partijpolitiek komen. Met goed ondersteunde wijkbesturen en stadsdelen komt het bestuur dichterbij de burger. De begroting wordt goedgekeurd door de hele bevolking, hoe mooi is dat?! Burgemeester dienen een enorm belangrijke rol binnen onze democratie, ze sturen onze steden aan. Het is dan dus ook niet meer dan logisch dat wij als burgers van deze steden gaan kunnen kiezen wie onze steden leiden.

Rechten voor de natuur en toekomstige generaties

In Malta worden na verkiezingen zetels toegevoegd aan het parlement voor minderheden. Dat vinden wij een goede maatregel. Omdat de mens de macht heeft om de leefomgeving te wijzigen. Wij dragen verantwoordelijkheid

Vergroot het aantal zetels om Nederland beter te representeren

Minderheden worden zo in de breedste zin van het woord gerepresenteerd en iedereen heeft een stem, niet alleen de meerderheid.

Voorzitter vanuit de oppositie

De voorzitter dient altijd vanuit de oppositie te komen. De voorzitter heeft een ideologie, vanuit deze ideologie is deze in de kamer gekomen. De voorzitter heeft een onderbewuste bias richting deze ideologie, dit is logisch, dit heeft iedereen. Dit kan echter de controlerende rol van de kamer tegenwerken wanneer de voorzitter vanuit een coalitiepartij komt. Deze onderbewuste bias dient altijd in het voordeel van de kamer uit te pakken zodat zij hun controlerende rol makkelijker kunnen uitvoeren. (mag feestelijker!)

Het ambtenarenapparaat moet alles doen om aangenomen wetten uit te voeren.

indien ze dit niet doen moeten ze verantwoording afleggen in de kamer. *Waarom hebben jullie dit niet kunnen doen?*

Ministers moeten aanwezig zijn wanneer ze ter verantwoording geroepen worden en dit kunnen zijn.

[\(430\) Woede om afwezigheid Kaag in Kamer: 'Ongekende schande' - YouTube](#) (beter opschrijven)(maak het feestelijker!)

Iedere buurt krijgt een democratisch plein waar eens per maand ideeën worden verzameld en besproken. Zo maken we onze democratie levendiger.

Alle wetten dienen getoetst te worden aan de grondwet correctief referenda invoeren

We voeren een correctief referenda in; wanneer een wet door de tweede en eerste kamer heen is kan het volk via een referenda deze wet alsnog voorkomen

transparantie stemgedrag fracties naar burgers

We maken een overzicht waarin duidelijk/ transparant gecommuniceerd wordt naar burgers waarmee in een oogopslag duidelijk wordt wie ooit voor of tegen welke motie gestemd heeft. In dit overzicht zien burgers ook wanneer partijen ander stemgedrag vertonen dan waarvoor ze gepleit hadden binnen hun partijprogramma.

Wet Open Overheid aanscherpen

We scherpen de Wet Open Overheid aan zodat informatie voor oa journalisten sneller/ makkelijker toegankelijk is voor iedereen. Specifiek het aantal uitzonderingsgronden om informatie te weigeren wordt kleiner.

Wetten altijd in B1 taalniveau gecommuniceerd

Wetten worden altijd in B1, een begrijpelijke taalniveau vanuit de overheid naar buiten beschreven

We introduceren een Kinderburgemeester in iedere stad -

Politieke gesprekken ipv debat

We introduceren lange gesprekken op de nationale omroep waarin politici het gesprek op een menselijke manier over een onderwerp aangaan, niet in debatvorm.

Fast Media (Twitter) minder invloed laten hebben op het publieke debat

Sociale Media Bedrijven dwingen om hun algoritmes openbaar te maken

zodat deze podia ook een plek van constructief overleg worden.

De overheid ontwikkelt een open source sociaal media platform

met als doel waardevolle interacties tussen gebruikers, in plaats van maximale schermtijd.

12. Cultuur. (Jeroen en Nuria)

Kunst is een hoog goed. Het is de expressie van de ziel. En voor ieder is er wat wils. Dans, muziek, film, ambacht of culinair. Laten we de cultuur van levensgenieten vieren en trots zijn op onze artiesten en ambachtslieden. Kunst is van en voor iedereen, niet alleen de professionals of de verzamelaars. Iedereen moet de ruimte krijgen om expressief te zijn en hun beleving van hun wereld te onderzoeken en te uiten. Professionals specifiek, de huidige kunstwereld is te hiërarchisch en beperkend, bijvoorbeeld met een te grote focus op de randstad.

Kunst en cultuur zijn deterministisch, het moet een doel en een nut hebben. Het gaat daarbij voorbij aan de intrinsieke waarden van kunst en cultuur, namelijk: betekenis geven aan de wereld om ons heen, een expressie van de spelende mens, domein van schoonheid en verwondering, zelfontdekking in tijden van individuele ontredde, en het biedt houvast en troost. De mens is een verhalenverteller, het delen van emoties, het begrijpen van elkaar en onszelf en de omgeving om ons heen. Dit overstijgt het determinisme wat de kunstsector nu in zijn greep heeft, het is een organische en autonome ontplooiing die centraal staat.

Ruimte voor iedere kunstenaar

De kunstenaar krijgt meer toekomstzekerheid door het basisinkomen. Subsidies zijn macht, LEF wil niet dat mensen afhankelijk zijn van een kleine groep mensen. Creëren is voor iedereen.

Sociaal democratische cultuursector

De kunst & cultuursector moet weg van de liberalisering. Dit doet onvoldoende recht aan de intrinsieke waarden van kunst.

Toegang tot cultuur en bibliotheken

Om cultuur bij de mens te brengen en de mens naar de cultuur te brengen is cultuuronderwijs essentieel. Jongeren krijgen een persoonsgebonden cultuurbudget. Een abonnement op de bibliotheek en toegang tot culturele instellingen wordt gratis voor mensen met een laag inkomen (basis) en jongeren. Als voorbeeld hiervoor kijken we naar Parijs, waar alle musea gratis toegankelijk zijn voor jongeren onder de zevenentwintig.

tegen verdere bezuinigingen publieke en regionale omroepen, extra investeren in de regionale omroepen. regionale omroepen zitten het dichtst op de maatschappij, zij brengen hierdoor dingen van belang tot het licht die de publieke omroepen niet zouden zien(niet eens van belang zouden achten, positiever opschrijven)

publieke omroep zonder commerciële reclames, alleen reclames vanuit de overheid

Cultuurpas uitbreiden voor jongeren

1. Het budget voor kunst en cultuur gaat omhoog. De verdeling hiervan wordt inclusiever en eerlijker over Nederlandse regio's. Er komt meer aandacht voor talentontwikkeling, jonge makers, popmuziek, en culturele broedplaatsen. De vertegenwoordiging van alle groepen in de samenleving wordt versterkt. Het subsidiestelsel wordt overzichtelijker en biedt meer zekerheid. Het wordt onder andere mogelijk om voor acht jaar subsidie aan te vragen in plaats van vier jaar. Eigen inkomsten gaan een kleinere rol spelen. Dat geeft culturele instellingen de kans om echt langdurig te investeren in personeel, publiek, verdieping en kwaliteit. Daarnaast wordt het stelsel meer flexibel, om ook ruimte te bieden voor experiment en innovatie en om kansen te bieden aan nieuw talent. Donaties aan individuele makers worden aantrekkelijker gemaakt door giften van de inkomstenbelasting aftrekbaar te maken.

2. Mensen die werken in de culturele sector verdienen een eerlijke beloning, betere arbeidsvoorwaarden en meer zekerheid. Makers en mensen achter de schermen komen zoveel mogelijk in vaste dienst. Ook de groep die niet in vaste dienst wil of kan werken, bieden we meer sociale en financiële zekerheid. Makers moeten te alle tijden een eerlijke beloning krijgen voor het werk dat zij creëren, tonen en uitvoeren. We zetten de Fair Practice Code om in wetgeving en we compenseren de culturele sector hiervoor.

3. Iedereen krijgt toegang tot cultuur. Culturele instellingen worden inclusiever en beter toegankelijk. Basis hiervoor is de Code Culturele Diversiteit en het VN-verdrag Handicap. Iedere jongere krijgt een eigen cultuurbudget. We versterken het cultuuronderwijs binnen en buiten school door meer budget, de inzet van vakleerkrachten en een betere samenwerking tussen centra voor de kunsten, pabo's, basis- en middelbare scholen, mbo's, kunstopleidingen en andere culturele professionals en instellingen. Cultuurparticipatie, amateurkunst en muziekverenigingen ondersteunen we extra.

4. Bibliotheken vervullen een belangrijke rol in onze samenleving op het gebied van cultuur, onderwijs en welzijnswerk. We leggen wettelijk vast dat iedereen in Nederland toegang heeft tot een volwaardige bibliotheek. Gemeenten krijgen de middelen om dit mogelijk te maken. Bibliotheken spelen, onder andere in samenwerking met scholen, een belangrijke rol in de bestrijding van laaggeletterdheid. Daarnaast gaan bibliotheken zich meer inzetten voor ontmoeting en publiek debat.

5. We koesteren onafhankelijke Nederlandse filmmakers, televisiemakers, musici en andere makers van audiovisuele content. Grote buitenlandse technologiebedrijven zijn belangrijke verspreiders geworden van films en muziek, vaak zonder er zelf in te investeren. Bedrijven die flink verdienen aan het werk van anderen, moeten ook een eerlijke bijdrage leveren aan de makers. We voeren een exploitatieheffing in over de inkomsten van onder meer streamingabonnementen. De opbrengsten komen ten goede aan Nederlandse producties en aan de makers. We werken aan een modern, korter auteursrecht, dat het vrije internet niet in de weg staat.

Muziek en dansles op iedere school

Muziek, zang en dans maakt mensen ontzettend gelukkig. Voor ieder is er wat wils, een instrument, genre of vorm van bewegen die werkt en je in contact brengt met anderen. We willen kinderen vanaf de vroegste leeftijd hiermee in aanraking laten komen. Muziek werkt bevrijdend. Deel van dit vak is niet alleen luisteren naar tonen maar ook luisteren naar de ander, het lezen van lichaamstaal en een basiscursus gebarentaal.

(onderverdelen)

tegemoetkoming in natura; sportclubs toegankelijk maken voor armere gezinnen

Landelijke "ooievaarspas" (vrijkaartjes voor onderklasse bij overheidsdingen, bioscoop, theater etc)

13. Natuur / Ecologie (Jeroen + Jip)

Wij mensen zijn een bijzondere diersoort. We kunnen in hoog tempo onze eigen leefomgeving vormgeven. Omdat we de natuurlijke leefomgeving nu vooral kapot hebben gemaakt, moeten we nu steeds vaker gaan kiezen voor regeneratieve, natuurlijke vormgeving. We breiden de natuur ook uit met innovaties. LEF is voor leefomgeving waar de natuur een meer prominente rol krijgt. Een diverse natuur in ons land heeft een hoge weerbaarheid. Dit is goed voor de natuur, en aangezien wij onderdeel zijn van die natuur, ook goed voor de mens. Het is een investering, voor nu en in de toekomst. Zo kan de natuur een vanzelfsprekend onderdeel zijn van veel maatschappelijke activiteiten.

Biologische bodem; geen gif meer de grond in

Waarom we alleen maar bio moeten eten?

Ecocide (aansprakelijk stellen voor schade aan de natuur)

Wanneer mensen, in hun werkzame leven of privé, schade toebrengen aan de natuur dient men daar aansprakelijk voor gesteld te worden. Schade kan veroorzaakt worden door bedrijven, die uit winst oogmerk afval deponeren in het milieu, of bedrijfsmatige keuzes maken die milieu onverantwoord zijn (denk aan gebruik van bepaalde schadelijke stoffen in hun producten). Hier wil LEF keihard handhaven door aandeelhouders aansprakelijk te stellen en een schadevergoeding te eisen. Dit geldt

tevens voor individuen die willens en wetens schadelijke stoffen in het milieu brengen, ook daar wil LEF in de vorm van een boete een schadevergoeding aan het milieu. Deze inkomsten kunnen vervolgens gebruikt worden om aan natuurherstel te doen. .

Natuureducatie

Hoe leuk om vaker op excursie te gaan? We kunnen er niet vanuit gaan dat iedereen weet hoe we verantwoord met de natuur om moeten gaan en wat de effecten van ons handelen zijn. Om deze reden is het belangrijk dat deze informatie beschikbaar komt in een door de overheid gesubsidieerde website en campagnes. Daarnaast ligt er een rol voor de burger om in sociaal contact mensen op de hoogte te brengen als iemand door een kleine aanpassing in gedrag of productkeuze een bijdrage kan leveren aan een beter milieu. Op deze manier consumeren we producten die verantwoord zijn en worden onverantwoorde producten vanzelf onhoudbaar. Zo maken we natuur een onderdeel van onze maatschappij, door natuur om ons heen te beschermen en te laten gedijen.

Drinkbare rivieren

Onze rivieren zijn zo vervuild dat je er niet uit kan drinken. Ooit kon dat wel. We moeten transnationaal samenwerken met Duitsland en Zwitserland, Frankrijk en België om écht schone rivieren te krijgen. We zijn klaar met het dumpen van chemicaliën in ons gezamenlijke bezit. Water is namelijk van ons allemaal. Privé actoren mogen dat niet zomaar vervuilen.

Stimuleren ecologisch verantwoord handelen

Waar dit nog niet bestaat of een duwtje in de rug nodig heeft wil LEF ecologische alternatieven op milieuvervuilende producten en diensten ondersteunen. Daarnaast wil LEF op gemeenschapsniveau faciliteren in het vormgeven en onderhouden van natuur, en waar mogelijk kleinschalige voedselbossen. Dit op een manier waar er een cyclus van geven en nemen ontstaat, waarbij voedsel gegroeid wordt en compost uit het huishouden de planten in (additionele) voeding voorziet.

Wij mensen zijn een bijzondere diersoort. We kunnen in hoog tempo onze eigen leefomgeving kapot maken. Maar we breiden de natuur ook uit met innovaties. We zijn voor een biodivers land met een hoge weerbaarheid en weinig monocultuur. Zodat we tegen een stootje kunnen, ook in de toekomst. Door kleine ingrepen maken we ons land leefbaar.

Groene gevels & daken in hele stad

Een groene omgeving verbetert de buurt en het welzijn van bewoners. We organiseren tuinier competities, transformeren parkeerplekken tot voedselbossen en leggen extra parken aan waar oude gebouwen worden gesloopt. We verbinden de ecologische hoofdstructuren.

Minder waterverbruik, minder bouwen

Lucht wordt gezuiverd door planten en bomen. Warmte wordt opgenomen in de zomer en vastgehouden in de winter. Bewoners krijgen €5 voor iedere tegel die ze uit de tuin halen. De stad wordt een veilig thuis voor verschillende diersoorten, waaronder de mens.

Stad verduurzamen via groen corvee

In plaats van beton en bakstenen gebruiken we hout als bouw materiaal. Daar is veel minder hitte voor nodig, het weegt weinig en het isoleert goed. De gemeente verbiedt de bouw van ondergrondse gebouwen zodat de afwatering niet verstoord raakt en de stad niet verder verzakt.

Tuiniercultuur beschermen & uitbreiden via wedstrijden

Vlas en hennep teelt stimuleren,

voedselvoorziening is veel te groot, veestapel naar 10% van het huidige aanbod want we gaan alleen voor de nationale markt produceren en het moet biologisch zijn. Dat scheelt een hoop obesitas, een berg stikstof en een hoop dierenleed.

Bos adopteren en beheren voor eigen houtproductie

Meer biologische akkerbouwgrond, meer stadsboeren

Licht uit zodat ook nachtdieren de weg kunnen vinden

Cursus omgang met huisdieren aanbieden bij aanschaf

Verbod op biomassa en import van turf voor tuinaarde

Wormenhotels en compostering van GFT resten

Dierenrechten verankeren in plaatselijke omgevingswet

Excursies met de stadsecoloog gratis toegankelijk

Weg met vreselijk felle LED koplampen en gevelreclame. Wettelijk maximum op lichtsterkte.

Wereldspeler worden op het gebied van kweekvlees

Meer rechten voor natuur en toekomstige generaties

14. Veiligheid & Justitie. (Jip & Daniël)

Ieder kind moet in een veilige (sociale) omgeving kunnen opgroeien. Exposing, afpersing, mishandeling en misbruik raken veel Amsterdamse jongeren. Ongevraagd worden sommigen het illegale en criminele circuit ingetrokken. Klaar met het kortetermijnbeleid. Investeer in onze jeugd!

Inkomens relatieve boetes

Hogere straffen pedofiele handelingen

strafrecht naar deze handelingen is momenteel niet via logica uit te leggen

Extra bescherming burgers tegen de mogelijke misbruik van hun eigen identiteit

via gebruikersvoorwaardes voor ai. Denk dan bijvoorbeeld aan deep fakes.

~~(beter uitleggen maar naar aanleiding nieuwe gebruikersvoorwaardes van zoom)~~
~~www.cbsnews.com/amp/news/zoom-privacy-issues-user-agreement/~~

Rechters worden gelijkwaardig vanuit de overheid gesubsidieerd.

Nadat iemand een rechter inhuurt dient de overheid datzelfde bedrag van inhuren te subsidiëren aan de "tegenpartij" voor eerlijkere rechtszaken. (wazig)

Het verbieden van genootschappen die in de rechtsvorm van een kerkgenootschap een bedreiging vormen voor onze openbare en democratische rechtsorde.

Locaties tot het leven roepen waarin recherche, justitie, FIOD, Douane, Belastingdienst en andere partners intensief

samenwerken in het aanpakken van georganiseerde misdrijven. Op deze locaties kan alle relevante informatie onder NDA's openlijk gedeeld worden. Op deze locaties kan de bestrijding van georganiseerde misdrijven zo boven privacy wetgeving staan.

Uitbreiding en modernisering van de kroongetuigenregeling.

Betere (Proactieve) begeleiding voor bedreigde burgemeesters, lokale bestuurders, personen in de strafrechtketen, (freelance) journalisten etc die ondermijning binnen de samenleving blootleggen. De Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (DKDB) krijgt hiervoor een aparte tak.

Het tot in de volledigheid afpakken van criminele vermogens.

Bewijslast veroordeelde criminelen omdraaien. De politie en het Openbaar Ministerie hoeft zo niet meer te bewijzen dat er sprake is van crimineel geld, de crimineel moet bewijzen of het geld eerlijk is verdiend.

Extra wijkagenten, iedereen moet de wijkagent kennen, de wijkagent moet als aanspreekpunt van de buurt functioneren.

Bevoegdheid boa's uitbreiden.

Buurt rechtspraak in probleemwijken. Hierdoor kunnen bewoners bijvoorbeeld burenruzies snel en efficiënt ter beoordeling aan een rechter voorleggen zonder hier meer vermogen dan mogelijk voor hen is aan uit te geven.

Woonplaats verbod voor daders in de buurt van slachtoffers en nabestaanden.

We introduceren een zwarte lijst voor fraudeurs.

Intensievere samenwerking tussen de overheid en het bedrijfsleven om de vitale infrastructuur van het internet beter te beschermen tegen cyberaanvallen. (o.a. Betalingsverkeer)

Kinderen van criminelen begeleiden om te voorkomen dat zij ook de criminaliteit in stappen. / Broertjes of zusjes van jeugdcriminelen begeleiden om te voorkomen dat zij ook de criminaliteit in stappen.

We introduceren meervoudige straffen, iemand die meermaals een delict pleegt moet vanzelfsprekend ook in meervoud gestraft worden, wat is onze rechtsstaat anders?

Afschaffing van de verjaring van tenuitvoerlegging van straffen, zodat een veroordeelde geen straf ontloopt door een tijd onvindbaar te blijven.

Vaker toepassen van supersnelrecht bij grote evenementen zoals voetbalwedstrijden, Koningsdag en oudjaarsdag.

Aanpakken ouderverstoting, de ene ouder die het recht ontzegt van de andere ouder om contact te hebben met het kind, iedereen heeft niet voor niets ouders. De vastgestelde omgangsregeling tussen ouders staat hierin centraal.

Voorkomen en tegengaan van huwelijksdwang en huwelijkse gevangenschap.

We introduceren een verbod voor malafide uitzendondernemers: "Zij kunnen nadat ze op heterdaad betrapt zijn hierna nooit meer een nieuw uitzendbureau oprichten."

15. Migratie (Jip + Nuria)

De rechten van mensen zijn onvervreemdbaar. Iedereen die wordt geboren heeft recht op een waardig bestaan. LEF wil geen grenzen die mensen in hokjes indelen. LEF wil wel een limiet aan het uitputten van de aarde, en een limiet aan de hebberigheid van de 1% rijken. Want wie in extreme luxe leeft, steelt van de armen. LEF wil een grenzeloze maatschappij.

Gratis DNA test voor inzicht regionale en globale roots

Meldpunten naar ondersteuning van arbeidsmigranten.

Arbeidsmigranten spreken vaak de taal niet. Werkgevers kunnen hierdoor makkelijk misbruik van hen maken. (dit naar voorbeeld van de gemeente Tilburg)

Beslissing over asielverzoek versnellen, waarom kan dit voor oekrainers wel?

Betere behandeling asielzoekers voor de beslissing over hun asielverzoek (huisvesting/ wat te doen)

Asielaanvraag mogelijk maken op onze ambassades in het buitenland

Menswaardige ondersteuning terugkeer wanneer asielverzoek afgewezen is

Kinderen krijgen voorrang bij de asielprocedure

In kwetsbare oorlogs/ risico gebieden door de VN op kwetsbaarheid laten selecteren en deze over laten brengen naar de EU

Humanitaire visas verstrekken bij diplomatieke posten waar vluchtelingen die kunnen aantonen dat zij geen bescherming kunnen vinden in de regio aanspraak op kunnen maken. Zo weten we beter wie de EU binnenkomt, en ontmoedigen we tegelijkertijd het veel gevaarlijkere irregulier migreren.

“Terugdringen van dubieuze uitzendbureaus met wettelijke kwaliteitseisen. Alle uitzendbureaus zijn dan verplicht een kwaliteitscertificaat te hebben, zoals het SNA-keurmerk. Uitzendbedrijven die arbeidsmigranten onder het minimumloon laten

16. Internationaal (Marcus & Jip “Nuria”)

In plaats van wapens en militairen sturen we medische steun, water- en wegenbouwers, klimatologen en communicatie hulp

Pacifisme (oorlog in Oekraïne, geen geld naar extra wapens; love is the greatest weapon, denial of love, bitterness and coldhearted arms trade the reason for wars)

Medewerking weigeren aan internationale wapenhandel

Medewerking weigeren aan internationale wapenhandel

Tekstje 2

Speerpunt 3

Tekstje 3

We nemen internationale verantwoordelijkheid voor ons aandeel in de oneerlijke verdeling van rijkdom in de wereld.

We stoppen per direct met het dumpen van producten tegen bodemprijzen in Afrika, hiermee maken we de interne markt daar kapot.

We stoppen met uitbuiten van minder welvarende landen.

We helen het trauma van voormalige koloniën en herstellen de banden door te investeren in radicale kennisoverdracht en investering in gratis onderwijs en gratis geestelijke en medische zorg.

strengere regels stellen voor de import van grondstoffen

waarvan de winning of productie schade kan toebrengen aan mensen, dieren, milieu of de natuur.

Met Nederland een autonome en kritische geopolitieke positie innemen. Niet als vertegenwoordiger van geopolitieke belangen.

Strengere regels import; Producten die in Nederland of de EU worden ingevoerd moeten minimaal aan dezelfde milieu- en dierenwelzijnseisen voldoen als producten die hier geproduceerd worden:

Wettelijk verbod op wapeninvesteringen voor financiële instellingen

Bij LEF constateren we dat financiële instellingen te veel aan wensen overlaten wat betreft de verhouding tot de wapenindustrie. Daarom wil LEF een wettelijk verbod op de investering door Nederlandse financiële instellingen op de wapenindustrie.

handel in wapens en investeringen voor de productie van deze inperken (ook voor eu)

wapenexportbeleid in nederland en de EU aanscherpen. er moeten geen wapens geleverd kunnen worden aan repressieve en autoritaire staten

Bonaire, Saba en Sint Eustatius gelijkwaardig behandelen, standaard paspoort uitgifte en BSN nummer.

Pacifisme

Oorlog komt velen te slechte uit. Enkelingen (waaronder de wapenindustrie en aandeelhouders) komen gewapende conflicten ten goede. toenemende mate

LEF is een pacifistische partij en daarom gaan we ons hardstrijden voor een pacifistisch beleid. In de praktijk wil LEF dat Nederland een prominente rol neemt in vredesonderhandelingen. Dit zal de koers voor diplomatiek beleid zijn. Ook zal BuZa internationale organisaties steunen die voor vrede pleiten.

Als onderdeel van ons beleid wil LEF ook dat Nederland niet meer deelneemt aan militaire bezettingen in het buitenland. Wat ons betreft zal LEF ook géén deelnemen aan vredestroepen van de VN.

Net zoals Zwitserland wil LEF dat Nederland uitdrukkelijk voor neutraliteit kiest.

Nato/Navo

LEF wilt de lidmaatschap aan de Nato ten discussie stellen. We willen dat er een raadgevende referendum komt waarbij stemgerechtigde burgers hun stem kunnen uitbrengen en kiezen of Nederland lid bij de Nato blijft.

Na deze referendum zouden de TK en de EK stemmen voor de voortzetten of beëindigen.

Asiel voor pacifisten en vredesactivisten

Wat LEF betreft zal Nederland opnieuw een veilige haven voor diegenen die de oorlogen en gewapende conflicten ontvluchten. Daarom wil LEF dat pacifisten en vredesactivisten die duidelijk voor vrede hebben gestreden asiel in Nederland kunnen krijgen.

Géén ruimte voor oorlogsmisdadigers

In toenemende mate Daartegen wil LEF uiteraard géén asielzoekers toelaten die oorlogsmisdaden gepleegd hebben en ook die bijgedragen hebben aan genocide en etnische zuivering gepleegd hebben.

Ook nemen wij een radicaler stap. Voor asielzoekers die in een verblijfstitel hebben en in het verleden oorlogsmisdaden gepleegd hebben, zullen uitgezet worden en verliezen de Nederlandse staatsburgerschap.

17. Mobiliteit (Daniël & Jeroen & “Jip”)

Over 25 jaar zijn er geen tankstations meer in Nederland. Er wordt geen druppel fossiele brandstof uit de grond gehaald en verbrand.

Mobiliteit heeft een grote impact op ons dagelijks leven. Men haast zich, heeft veel verplaatsingen per dag om te werken, boodschappen te doen, en andere activiteiten. Daarnaast neemt het aantal online bestellingen en bezorgingen toe, met supermarkten die thuis bezorgen. Dit alles moet een plek krijgen in de infrastructuur om dit soepel te laten verlopen. De ene vorm van vervoer heeft een grotere ruimtelijke impact dan de andere. Zo neemt autoinfrastructuur veel meer ruimte in beslag, maar ervaren mensen wel een gevoel van vrijheid. Deze vrijheid wordt echter in stand gehouden door investeringen van de overheid in het wegennetwerk, die buitenproportioneel zijn aan de kwaliteit die het toevoegt aan de maatschappij. Autononetwerken geven veel geluidsoverlast, maken steden en dorpen onveiliger, vormen een barrière tussen wijken. De auto infrastructuur is het einde van zijn groei nabij in Nederland. Het is economisch van belang voor de logistieke industrie, iets wat van grote waarde is voor Nederland. Daarnaast heeft het openbaar vervoer ook investeringen nodig van de overheid, maar voegt het meer toe aan de kwaliteit van de maatschappij. Zo behoeft het minder ruimte, is het socialer, makkelijker te integreren in drukke omgevingen.

Gratis Openbaar Vervoer voor iedereen (5 miljard)

Niet alleen studenten krijgen gratis OV. Heel Nederland profiteert ervan. Het zorgt voor 17% extra reizigers. Het OV is door de hoge prijzen helemaal niet meer openbaar. Het kost maar 5 miljard en als Luxemburg het kan, kan Nederland het ook. Zo wordt iedereen mobiel en kan er gezonde uitwisseling en meer sociaal contact ontstaan. In plaats van dat mensen hun familie niet meer opzoeken vanwege de prijs van een treinkaartje. Ook voor de klimaatdoelstellingen is gratis OV cruciaal. Het is een collectieve nutsvoorziening. Haal de marktwerking weg en het wordt waarschijnlijk nog goedkoper omdat er niet geadverteerd hoeft te worden.

Beter nationaal en internationaal spoor

Er komen meer en betere treinverbindingen, nationaal en internationaal. Breda en Utrecht worden per spoor verbonden via een tracé langs de A27. De Nedersaksenlijn wordt gebouwd om Veendam (Groningen) en Stadskanaal (Twente) te verbinden. Hamburg en Kopenhagen worden beter verbonden met Groningen en Lelystad via de Lelylijn. Er komt spoor over de Zeeuwse eilanden richting Duinkerken en Calais. Belgisch Brabant en Limburg worden beter aangesloten op Nederlands Brabant en Limburg. Nederland spant zich in voor een kortere reistijd naar andere Europese steden. (en waarom leggen we niet gelijk treinspoor aan op de Afsluitdijk?)

Investeringen in bereikbaarheid van de regio

Het is belangrijk dat regio's en dorpen goed op elkaar zijn aangesloten. In grote steden wonen meer mensen en is er logischerwijs meer openbaar vervoer. Maar het geld moet wel gelijk verdeeld worden. LEF is tegen bijdrages van het Rijk aan prestigeprojecten zoals metrotunnels in Amsterdam en Schiphol. Liever zien we meerdere goed ontwikkelde kernen in Nederland.

Fossiele brandstofheffing die vliegen uit de markt prijst

Vliegtickets zijn te lang te goedkoop geweest. Deze vervuiling moet zo snel mogelijk stoppen totdat elektrisch vliegen op de markt komt.

Luchtracés veilen aan de hoogste bidder

Er zit geen grens op het aantal maatschappijen dat op een bestemming vliegt. Daardoor stijgen vliegtuigen vaak halfleeg op. Veil bestemmingen aan éénieder, die vervolgens het vervoer op die verbinding regelt. Concurrentie zet aan tot verspilling van grondstoffen. Een veiling stimuleert gerichte efficiëntie en een voorspelbare en regelmatige dienstregeling. Geen nachtvluchten meer.

Bewegen richting kwalitatief toerisme

We koesteren onze bezienswaardigheden en stellen een quotum in voor het aantal toeristen in het land. Ze hebben allemaal huisvesting en horeca nodig, wat geld oplevert maar leefbaarheid kost. We zetten in op groen, human powered toerisme. Kortom, fietsers, wandelaars en treinreizigers zijn welkom. Wie per vliegtuig of auto Nederland binnenkomt betaalt belasting (tenzij je een grens vignet hebt)

Einde aan files door effectieve spitsheffing en rekeningrijden

Automobilisten verliezen jaarlijks zoveel uren voor helemaal niets. Er komt een prijsprikkel zodat niet iedereen tegelijk de weg op gaat. Wat zijn we blij dat iemand eindelijk dat probleem oplost. Het bespaart ook heel veel dure kilometers asfalt en levert meer schone lucht op

Ritdelen wordt fiscaal gestimuleerd, mobility hubs aan randen van de stad

In stadscentra zijn er nog teveel weggebruikers om veilig te rijden via automatische piloot. Daar wordt autodelen de norm. Aan de rand van steden ontstaan hubs waar mensen van de deelauto overstappen op een zelfrijdende taxi. Tussen steden en in ruraal gebied blijft het normaal om zelf een auto te rijden. Het wordt makkelijker om deze op de automatische piloot te zetten. Dat scheelt veel verkeersdoden en veel vermoeidheid!

Co-ownership van auto's

Autodelen is de toekomst. Meerdere mensen die een auto bezitten, en daar in afstemming gebruik van kunnen maken. Zo zijn er minder auto's in omloop, is er minder parkeerdruk, en blijft de vrijheid van een auto om de hoek behouden.

Autobezit belasten of autogebruik (ALLEBEI!)

Eerlijke verdeling van ruimte + geld voor vervoersmiddelen

Automobilisten, havens en luchthavens worden gespekt, terwijl de fietser, wandelaar en trein aan het kortste eind trekken. Zij vervuilen echter het minste de leefomgeving en nemen relatief ook minder ruimte in beslag. Laat de hoeveelheid gebruikers en klimaatneutraliteit leidend zijn bij investeringen in verkeersstromen.

Deelmobiliteit

Fiets, wandel en leefstraten zodat kinderen veilig spelen
Alle voertuigen in woonwijken begrenzen op 25 kilometer per uur
Voertuigen met hulpmotor op aparte rijbaan
Deelfietsen, scooters, steps parkeren op vaste stations
Windmolens alleen in haven, inzetten op aardwarmte!

Havens en luchthavens

Wat doen we met transport / vrachtvervoer (en flitsbezorgers) Impuls geven aan duurzamere logistiek, bijvoorbeeld vrachtwagen automatisch en in formatie laten rijden en opladen via een bovenleiding.

Binnenvaart zoveel mogelijk stimuleren omdat dit de meest duurzame vorm van mobiliteit is. Hoe houden we het duurzaam met wisselende waterstanden / droogte?

Gratis OV, 1e klas in OV afschaffen, meer stiltecoupes, prikkeloze coupes introduceren, eetcoupes introduceren.

50 miljard investeren in het spoor

Woon-werk afstand verkleinen zodat mensen de fiets kunnen pakken

Verkeersveiligheid vergroten door meer 30 kilometer zones in te stellen

Stoplichten voor fietsers en voetgangers sneller op groen

BTW instellen op kerosine (en vliegtickets)

Schiphol inkrimpen naar 200.000 vluchten, privé jets verbieden

Geen opening Lelystad airport,

Luchtverkeer betaalt nu geen accijns op kerosine. Dit is een vorm van subsidie en concurrentievervalsing t.o.v. vervoer over land en water.

18. Onthaasting. (Daniël & Yumiko)

Teveel mensen voelen zich gevangen in een rat-race die alsmaar sneller gaat. LEF wil een onthaaste stad, waar niet iedereen strak staat van de stress. Het kan allemaal best een tandje langzamer. Dan worden we nog gezond ouder ook. Of zoals Bizzey het verwoordt: doe het traag.

Slowcity; slow food, fashion, travel (living)

Wat heerlijk om de tijd te hebben voor elkaar en helemaal op te gaan in de tijd. Die heerlijke momenten willen wij vaker. Daarom komt er een masterplan ambacht in de stad. Fuck de KFC, H&M en IKEA. Wij maken onze eigen producten en waarderen ze daarom des te meer.

Reclame- en prikkelarme stad

We stoppen met psychische oorlogvoering die ons zegt dat we iets tekort komen. Dat er iets aan ons ontbreekt. Wat heerlijk om door de straten te lopen en aandacht te kunnen hebben voor een boom, of een mens, of een kunstwerk. De openbare ruimte is openbaar, niet commercieel.

Eerlijke verdeling van rust en tijd

Verschillende bevolkingsgroepen hebben te weinig rust. Ze werken teveel of te hard en krijgen onvoldoende pauze om op adem te komen. Wij scheppen ruimte voor rust en reflectie middels de rustdag, het sabbat- en het jubeljaar waarin schulden worden kwijtgescholden. Hoe lekker is dat?

Een Ministerie van Tijd oprichten dat zich bezighoudt met de volgende zaken. Openingstijden, werktijden, werk-privé balans, snelheid van vervoersmiddelen

De invoering van een dertien maanden kalender om meer in lijn met natuurcycli te leven. En het einde van de maand makkelijker kunnen halen omdat elke maand 28 dagen bevat en elk salaris ook 28 dagen dekt. 13×28 is 364 dagen, de laatste dag van het jaar is een dag buiten de tijd. In het midden van het jaar, na juni en voor juli, zit de extra maand Sol. Data vinden voortaan altijd op dezelfde dag plaats, wat het plannen van afspraken en het bijhouden van de boekhouding makkelijker maakt.

$13 \text{ maanden} \times 28 \text{ dagen} = 364 \text{ dagen}$. Is een veel logischer ritme en maakt het makkelijker om rekeningen te betalen omdat elke maand vier weken duurt.

De 5 cijferige jaartelling invoeren: 02023 (dit verruimt het bewustzijn dat er nog heel veel mensen na ons komen en wij niet de geschiedenis schrijven. Wij bevinden ons op een planeet die miljoenen jaren oud is en mogen hier tijdelijk rondlopen. De tijdschaal van 10.000 jaar maakt nederig ten opzichte van alles dat er al langer is dan ons)

Werkdag van 6 uur de norm, vier dagen in de week. 24-urige werkweek,

geen bullshit jobs

(<https://www.vpro.nl/programmas/tegenlicht/backlight/Bullshit-Jobs.html>)

Recht om niet gestoord te worden, na 5 uur mag de werkgever niet meer bellen voor overwerk. Dit maakt het makkelijker voor werknemers om nee te zeggen / grenzen aan te geven.

Slow city waardes toepassen in beleid voor ruimtelijke kwaliteit:

Fastfood Ketens uit het straatbeeld

Fast fashion vervangen door duurzaam geproduceerde kleding van eigen bodem (vlas en hennepkweek voor textiel fiscaal stimuleren)

Gemeenschappelijke maaltijden in stadskantines

Herstel van circadiane ritme / slaap waak patroon. Goede matrassen voor iedereen

Sterrenhemel/Heelal/Kosmos zichtbaar maken, boetes op onnodige lichtvervuiling

Maximum schermtijd of gebruik van smartphones en schermen beperken (aandachteconomie)

verbod photoshop bij reclames

Nieuwe feestdagen; Keti Koti, Suikerfeest, Republica

Beter slaapritme door lichtvervuiling in te perken

Traditie van equinox en natuurfesten in ere herstellen

Prikkelarme omgeving

Zo min mogelijk reclame in privé en publieke sfeer

Passie en ambacht meer plek geven in de stad

1. Luister naar het lichaam

Heb je last van gespannen spieren, zit je ademhaling hoog in de borst of heb je last van hoofdpijn? Goede kans dat je te hard werkt, teveel wil of onder te hoge druk staat. Heb je last van dit gevoel, forceer jezelf dan niet om productief te zijn. Laat los. Maak een wandeling, laat je masseren of masseer jezelf en doe een ademhalingscursus. Goede kans dat als je je klachten vroegtijdig opmerkt en behandelt, je een stuk gelukkiger door het leven gaat en erger voorkomt. De wijze spreuk van Epicures: 'Rust in de geest, gezond in het lichaam' is daarbij een goede

om in het achterhoofd te houden. Zit het geestelijk niet goed, ga dan bewegen. Zit het lichamenlijk niet goed, check dan of je op mentaal gebied niet teveel van jezelf of je omgeving verwacht. Soms mag het leven ook gewoon tegenzitten.

2. **Plan voldoende tijd in voor sociale contacten**

Quali-tijd doorbrengen met familie, vrienden en burens. Daar maken we niet altijd tijd voor. Terwijl een goed sociaal vangnet zoveel verschil maakt en bovendien leuk is. Blok in je agenda met een bepaalde kleur de sociale momenten en zorg ervoor dat je iedere week je dosis krijgt. Dit kan je natuurlijk combineren met leuke uitjes en activiteiten, waardoor je tegelijkertijd ontspant.

Gemengd wonen zoals hofjes en woongroepen maken het makkelijker om sociale cohesie te bouwen. LEF wil deze vorm van wonen dan ook voorrang geven bij projectontwikkeling. Eenzaamheid kost de maatschappij namelijk miljarden. Wanneer verschillende generaties samenwonen (ook Kangoeroe woningen) blijven mensen vitaler en stijgt het gelukscijfer. Alle reden dus om hierin te investeren.

3. **Rust lekker uit**

Wat heerlijk als je even niets in de agenda hebt staan, nergens heen hoeft en je ook niet schuldig voelt door niks te doen. Om dit extra makkelijk te maken wil LEF meer vrije dagen toevoegen aan het jaar. Zo mag de dag van de arbeid, 1 mei, standaard vrij zijn. Koningsdag verdient een republikeinse tegenhanger op 26 juli, de dag van de onafhankelijkheidsverklaring van Spanje. Het Suikerfeest, Keti Koti en Divali verdienen ook een vrije plek op de kalender, evenals midzomer en midwinterfeesten. De Romeinen telden meer dan 100 feestdagen. Waarom zouden we onszelf blijven doodwerken in een tijd waarin technologie zoveel werk van ons overneemt.

4. **Zeg nee tegen extra werk**

Tegen teveel dingen ja zeggen is de grootste reden voor stress. Je kan niet alles tegelijkertijd. Het schakelen tussen veel verschillende taken is bovendien iets dat niet iedereen gegeven is. Multitasken kost in de regel veel energie. Daarnaast is het belangrijk om overwerk te weigeren als je daar niet voor betaald wordt en het je niet gelukkig maakt. Als je je vol passie op een gaaf project stort waarbij je de tijd vergeet is het natuurlijk prima. Maar taken die weinig voldoening scheppen of vallen onder de categorie bullshit jobs van nog meer sales en nog meer consumptie, daar mag je best nee tegen zeggen.

In de privésfeer is een gelijkere verdeling van zorgtaken wenselijk. Wat daarbij echt zou helpen is een wet voor gelijke beloning voor gelijke beroepen, waarbij de bewijslast bij het bedrijf ligt in plaats van de persoon. Dan hoeven het niet de vrouwen te zijn die hun carrière op een lager pitje zetten en kunnen mannen delen in de zorgtaken. Meer transparantie over salarissen zou ook helpen. Bedrijven waar alle werknemers hun eigen salaris bepalen zijn bijvoorbeeld heel succesvol. Zelf je vakantie bepalen blijkt uit Amerikaans onderzoek soms tot een race to the bottom te leiden. Dat spreken we dus liever af in CAO's en het recht om niet gestoord te worden na werktijd.

Meer weten over zelf je salaris bepalen en werknemers als eigenaar van het bedrijf? Check [deze aflevering](#) van VPRO Tegenlicht of [dit artikel](#) over Ricardo Semler.

5. **Creëer prikkelarme momenten en ruimtes**

De smartphone slokt overal de aandacht van mensen op en vormt een serieuze verslaving. We hoeven niet permanent bereikbaar te zijn. Het beste wat je kunt doen is uren voor jezelf instellen waarop je bereikbaar wil zijn. Je e-mail bijvoorbeeld

alleen tussen 11.00 en 12.00 uur, en tussen 15.00 en 16.00 uur. Ook kan je al je notificaties uitzetten en nieuws apps of sociale media van je telefoon verwijderen. Lees hier meer over in het boek [The World Beyond Your Head](#) van Matthew Crawford of [De Aandacht Verloren](#) van Johann Hari

Een ander probleem van de 'To-Go-Samenleving' is eindeloos bellen, eten, sporten, racen en overbelichten. Hierdoor blijft er weinig meer over van de (nacht)rust en raken mensen snel overprikkeld. Daarom pleit LEF voor meer stilleruimtes en pleinen, speciale eetcoupés in treinen en toegewijde openbare ruimte voor muziek, dans en sport, zonder dat alles overal en onderweg moet kunnen plaatsvinden. Lees meer over haast in de samenleving in [Neem de Tijd](#) van Koen Haegens.

Sterrenhemel weer zichtbaar maken, lichtvervuiling indammen.

Nederland en België zijn de meest lichtvervuilde gebieden ter wereld.

Ieder jaar wordt onze leefomgeving 4% lichter, LED lampen zijn namelijk extreem goedkoop geworden en er bestaat nog geen wettelijke limiet op lichtuitstoot. Hierdoor hollen insectenpopulaties achteruit. En ook mensen hebben last van de overvloed aan kunstlicht. Door de smartphone staan we permanent aan en kunnen we 24 uur per dag berichten krijgen. Stel een schermtijd limiet of kinderslot in op je telefoon om minder blootgesteld te worden aan kunstlicht. Dat helpt om minder tijd te verspillen en meer over te houden voor dingen die voor jou belangrijk zijn. 's Avonds de lichten dimmen met een timer helpt om te wennen aan het vallen van de nacht en beter te slapen.

Er komt een wettelijke beperking op de hoeveelheid en felheid van kunstlicht. Dat is hard nodig want dat is slecht voor ons bioritme en bovendien zonde, want de sterren zijn zó magisch om naar te kijken. Daarom willen we van de regering een masterplan om het Heelal weer zichtbaar te maken en te pleiten voor een begrenzing van het aantal satellieten. Het Dark Sky Park Terschelling en Lauwersmeer wordt uitgebreid naar meer plekken.

6. Organiseer een jubeljaar waarin schulden worden kwijtscholden

Vroeger was het gebruikelijk om iedere 50 jaar alle schulden kwijt te schelden. Zodat toekomstige generaties niet onder het juk van de schuld van hun ouders of grootouders zouden leven. Ook was het normaal om het land iedere 7 jaar brak te laten liggen zodat het weer op adem kon komen om vrucht te dragen. Wereldwijd leven miljarden mensen onder de armoedegrens. Landen in het globale zuiden worden in armoede gedwongen omdat ze veel meer rente moeten betalen en leningen zich al decennia opstapelen. Het is tijd om met een schone lei te beginnen. Schulden dienen namelijk vooral de geldeisers die er rijker van worden, terwijl het mensen met weinig bezittingen tot wanhoop drijft. Schulden kwijtschelden (ook studieschulden) levert direct stressvermindering op, zonder dat het veel pijn doet!

7. Stimuleer sport als inspanning en spel als ontspanning

Nederlanders zitten teveel stil achter computerschermen en op de bank. Dat kan leiden tot veel ziektes en een lethargisch gevoel. LEF wil inspanning en ontspanning stimuleren door vaker buurtspelen te organiseren. Sport moet voor iedereen binnen

handbereikbaar zijn. Het geldt dat zorgverzekeraars nu steken in reclames en controles wordt wat ons betreft beter aangewend door sportverenigingen financieel te ondersteunen. Dat bespaart namelijk ook een heleboel zorgkosten. Zelf kun je hier natuurlijk ook aan meedoen door lid te worden van een sportclub. Je traint daar niet alleen je lichaam maar ook je sociale skills. En je ontmoet er ook nog eens alle leeftijden.

8. **Verwijder reclames uit de openbare ruimte**

Eén van de redenen van stress is de constante stroom aan commerciële beelden, die ons aansporen om nog meer te begeren en ontevreden te zijn met wat we hebben. Deze beelden scheppen een ideaalbeeld dat onmogelijk bereikt kan worden, en simpelweg niet eerlijk is over wat er wordt beloofd. Wat LEF betreft kan er wel promotie plaatsvinden voor kunst, cultuur en goede doelen.

In Grenoble is straatreclame al verboden, met steun van zowel conservatieve als groene partijen. De burgemeester voerde het gewoon in en van de één op de andere dag kwam de stad er weer mooier uit te zien (in plaats van één groot uithangbord voor het kapitalisme te zijn). De reclamevrije stad bespaart bewoners ook een heleboel tijd en aandacht die ze nu in hun persoonlijke leven kunnen stoppen.

9. **Zoek de natuur op (en breidt de natuur uit)**

Het is wetenschappelijk bewezen dat omringd zijn door natuur je stresslevels omlaag brengt. Je haalt dieper adem en je zintuigen worden beter. Door naar natuurgeluid te luisteren, of in een stadspark te wandelen ervaar je deze effecten ook al. Tijdens Corona was het populair om een ommetje te maken. Laten we dat vooral blijven doen.

Mede omdat het zo goed is voor de gezondheid pleit LEF voor meer parken en groen in de stad, en minder bouwwoede. Want we kunnen best wat kleiner gaan leven, empty-nesters ervaren zelfs dat ze teveel ruimte hebben. Op bomen en groen moeten we niet bezuinigen.

10. **Hanteer een gezond slaap/waak patroon**

Veel mensen zijn oververmoeid omdat ze slecht slapen. Slaap is een wondermiddel voor je gezondheid, zowel fysiek als mentaal. Bezuinig er dus niet op, tenzij je permanent chagrijnig wil zijn. Gemiddelde volwassenen hebben 8 uur slaap per dag nodig, en het ritme van naar bed gaan ligt voor jongeren anderhalf tot twee uur later. Een goed kussen, matras en ventilatie doen wonderen voor je nachtrust. En het helpt natuurlijk als je slaapt in een kamer zonder lawaai. Wat ook helpt is slaapkamers bouwen en inrichten op het Oosten, omdat opstaan met natuurlijk daglicht het beste is om je biologische klok te resetten.

Wekkers zouden eigenlijk niet nodig moeten zijn. Wekkers waren een beroep dat ontstond tijdens de Industriële revolutie. Mensen waren door het werk in de fabriek zo moe dat ze iemand nodig hadden om langs de straten te gaan en iedereen tot werk te sommeren. Nu is het beroep overgenomen door een apparaat dat misschien wel helemaal niet zo gezond voor ons is. Zeker als het een mobiele telefoon is met allerlei andere prikkels. Een laatste tip om beter te slapen is dus de smartphone uit of op vliegtuigstand in een andere kamer.

Wil je meer over dit onderwerp weten? Lees dan het boek [Why We Sleep](#) van Matthew Walker 🧠

11. **Overweeg een langzamere manier van reizen**

“It is by riding a bicycle that you learn the contours of a country best, since you have to sweat up the hills and coast down them.”

Ernest Hemmingway was met reden een fan van fietsen. Het landschap verandert geleidelijk en je maakt makkelijk een praatje. Ook kan je wennen aan de verandering van omgeving, in tegenstelling tot de jet lags van vliegvlagen. Volgens een anekdote rusten berggidsen op de Kilimanjaro niet altijd uit omdat ze moe zijn, maar omdat hun ziel nog in het dorp is en even nodig heeft om ze bij te benen.

Ook het lopen van een bedevaart of lange wandeltocht is een unieke manier van reizen. En de fysieke inspanning tijdens een zeiltocht, in contact staan met het water en de wind, is onvergetelijk. Reis niet naar een bestemming maar maak de bestemming de reis zelf. Dan kom je niet uitgeput van de reis aan op bestemming maar opgeladen met nieuwe energie.

12. **Introduceer de vierdaagse werkweek, of misschien zelfs 4 uur?**

Timothy Ferris geeft in zijn boek [Een Werkweek van 4 uur](#) tips om zo min mogelijk tijd aan werk te besteden. Op de boekomslog is niet voor niets een hangmat afgebeeld. Hoewel sommige delen van het boek een wat extreem (Amerikaans) pleidooi zijn voor rentenieren en passief inkomen, roept het de vraag op waarom we met zoveel automatisering en technologie om ons heen nog zoveel werken. Kunnen we ons verlangen naar meer ook ombuigen in een verlangen naar minder?

Uit diverse onderzoeken blijkt dat personeel dat vier dagen gaat werken (met behoud van loon) in plaats van vijf, geen productiviteit inleveren en zich tevredener voelen over hun werk. Kortom, het is tijd voor een kortere werkweek als norm. Ook het aantal uren op school kan een stuk minder. Kinderen leren namelijk het meest van elkaar. En zijn gelukkiger (en scoren beter in onderzoek naar onderwijsniveau) als ze hun eigen nieuwsgierigheid achterna kunnen gaan in plaats van een curriculum uit het hoofd te leren.

19. Tech & Privacy. (Daniël + Marcus, Jos)

Goed design kost geen bakken vol geld aan onderhoud maar is simpel en hackbaar voor alle burgers. Niets kan tippen aan de kracht van de crowd. Wij willen een sociale (geen commerciële) bestemming voor technologie. Voor een toegankelijke digitale stad die het beste in ons naar boven haalt.

Natuurinclusief bouwen, energie oogsten uit de natuur.

Tracker & stalkervrij openbare ruimte

Data in de handen van verkeerde organisaties leidt tot tirannie, zo hebben de Amerikaanse presidentsverkiezingen en het Brexit referendum laten zien. In onze steden wordt data door de crowd uitgegeven en beheerd, niet de hoogste bidder. Weg met de surveillance samenleving.

Open source en patentvrije stad

De nieuwe generatie deelt kennis het allersnelste. Beloningen komen vanzelf, doordat je passie kwijt kan in je product en er een groot publiek voor vindt. Apps als Spotify, Whatsapp of Maps zijn misschien wel het beste af als één aanbieder, als het algoritme maar openbaar (open source) is.

Circulariteit leren via right to repair

Technologie moet open, begrijpelijk en hackbaar zijn voor iedereen. Er komen repair cafés in iedere buurt. Met de 15 minuten stad worden alle functies van de stad bereikbaar met de fiets of de benewagen. Waarom hightech en highcost als het ook lowtech en lowcost kan?

20. Ondernemen (Jip + Jeroen + Yumiko)

...Hoe kleine ondernemers ondersteunen om samen te werken ipv te concurreren? mss introtekst, sociaal; je komt meer in contact, erkend tekortkomingen, gebeurt vaak lokaal, automatisch extra aandacht voor ecologie/ duurzaamheid. (collectieve ondernemerschap ideologie). kleine ondernemers een gezicht geven

verantwoorde ondernemers worden niet "gelijk" behandeld als chaotische ondernemers

Speerpunt 1

Tekstje 1

Speerpunt 2

Tekstje 2

Speerpunt 3

Tekstje 3

concurrentiebedingen voor ondernemers introduceren.

Een kleine ondernemer verkoopt bijvoorbeeld truien tegen prijs "x", magnaat gaat inkopen en kan goedkoper aanbieden. kleine ondernemer is de sjaak, hoe pak je dit aan. (een merk moet altijd kunnen leveren, behalve als je wanbetaler bent etc, leveranciers houden zich hier niet aan, leveranciers zeggen nu ik verkoop al aan)

We introduceren een maatstaf voor verantwoord ondernemen

Gelijke regels ondernemers tijdens crisis

(persoonlijk/ landelijk/ wereldwijd) iemand die een lang doorgewinterde ondernemer is heeft even veel recht op ondersteuning via subsidies als een start up

We moderniseren de scheiding/ erfenis belastingen.

Verlagen/ vereenvoudigen regelgeving omtrent ondernemen.

Regelgeving moet zo eenvoudig en concreet als mogelijk zijn en mag niet verder gaan dan nodig is.

Mkb'ers en belastingbetalers krijgen eerder compensatie als de belastingdienst zijn zaken niet op orde heeft,

ze hoeven niet te betalen voor communicatie met de overheid, bijvoorbeeld voor het doen van belastingaangifte via bijvoorbeeld de verplichte aanschaf van digitale producten.

We zetten ons ervoor in dat andere landen, zoals China, zich binden aan internationale normen voor exportkredietverzekeringen.

Zo krijgen Nederlandse ondernemers een eerlijke kans tegenover buitenlandse bedrijven.

Stimuleren van innovatie in de financiële sector.

We verlagen de toezichtlasten voor innovatieve financiering en creëren garantieregelingen die niet-bancaire financiering beter dekken. (VVD) (iets specifieker)

Ondersteunen van startups en scale-ups.

We verbeteren hun toegang tot innovatieregelingen zoals de WBSO, en tot de onderzoeken en achterliggende data van publieke kennisinstellingen. Ook maken we het voor startups en scale-ups makkelijker om samen te werken met onderwijs- en kennisinstellingen en het bedrijfsleven en helpen we bij het vinden van talentvolle werknemers waarmee startups kunnen groeien. We streven ernaar om startups en scale-ups hun talentvolle personeel makkelijker op een andere manier uit te betalen, bijvoorbeeld met aandelen of certificaten.

Pensioenregeling voor ondernemers. Bepaalde belastingaftrek/ omzetten in pensioen.

verplichten voor bedrijven van pensioenregeling

Steun aan ondernemers en families die geraakt worden door veranderende wetgeving.

Duidelijke communicatie binnen deze veranderingen vanuit de overheid. (is al goed/ tussenhaakjes)

We schrappen en moderniseren de winkeltijdenwet.

We introduceren wekelijks instroommomenten met hierin een ondernemer die verteld over de ins en outs van zijn of haar ondernemerschap op middelbare scholen.

Zo maken studenten kennis met het ondernemerschap en creëren we een omgeving waarin ondernemerschap gestimuleerd wordt. Ondernemers die zich aanmelden om deze instroommomenten te voorzien krijgen een belastingaftrek. (of iets anders/ wat kan anders/ een purpose aan geven/mentorschap vanuit deze instroommomenten tot leven roepen)